

PIĄTEK-CZWARTEK
123-29|05|2025|

DZIENNIK ELBLĄSKI TYGODNIK

ELBLĄG, GODKOWO, GRONOWO ELBLĄSKIE, MARKUSY,
MILEJEWO, MŁYNARY, PASŁĘK, RYCHLIKI, TOLKMICKO

cena 5,99 zł (w tym 8% VAT)

IKAT GAZETA
braniewska

BRANIEWO, FROMBORK, LELKOWO, PIENIĘŻNO,
PŁOSKINIA, WILCZĘTA

CO, GDZIE, KIEDY?

ŻYCZENIA

Wszystkim *Mamom*

z okazji Waszego święta
składamy serdeczne życzenia i wyrazy wdzięczności
za troskę jaką nas otaczacie.

Pragniemy podziękować za trud wychowania
i życiowe mądrości.

Drogie Mamy, życzymy Wam dużo zdrowia,
siły i radości każdego dnia!

Dariusz Frąckiewicz
Przewodniczący Rady Miejskiej

wraz z Radnymi

Tomasz Sielicki
Burmistrz Miasta Braniewa

wraz z pracownikami
Urzędu Miasta

JAK GŁOSOWANO W ELBLĄGU I POWIECIE?

W Elblągu do głosowania uprawnionych było 82 651 osób. W I turze wyborów prezydenckich oddano 53 373 ważne głosy, co przełożyło się na frekwencję na poziomie 64,58 proc. W powiecie elbląskim, gdzie uprawnionych do głosowania było 41 935 osób, oddano 23 660 ważnych głosów – frekwencja wyniosła 56,42 proc. Dla porównania w skali kraju do urn poszło 67,31 proc. uprawnionych. Najwięcej głosów w Elblągu zdobył Rafał Trzaskowski – 22 262, co dało mu 41,92 proc. poparcia. Na drugim miejscu uplasował się Karol Nawrocki z wynikiem 12 878 głosów

(24,25 proc.), a trzeci był Sławomir Mentzen – 6345 głosów (11,95 proc.). Dalsze miejsca zajęli Szymon Hołownia – 2815 głosów (5,30 proc.), Grzegorz Braun – 2352 głosy (4,43 proc.), Magdalena Biejat – 2344 głosy (4,41 proc.), Adrian Zandberg – 2108 głosów (3,97 proc.), Krzysztof Stanowski – 735 głosów (1,38 proc.), Joanna Senyszyn – 535 głosów (1,01 proc.), Marek Jaku-biak – 365 głosów (0,69 proc.), Artur Bartoszewicz – 244 głosy (0,46 proc.), Maciej Maciak – 85 głosów (0,16 proc.) i Marek Woch – 43 głosy (0,08 proc.). W powiecie elbląskim Trzaskowski uzyskał 7822 głosy (33,27 proc.). Karol Nawrocki zdobył 6509

Fot. arch. GO

głosów (27,68 proc.), a Sławomir Mentzen – 3797 głosów (16,15 proc.). Po zostali kandydaci osiągnęli następujące wyniki: Grzegorz Braun – 1582 głosy (6,73 proc.), Szymon Hołownia – 1226 głosów (5,21 proc.), Magdalena Biejat – 931 głosów (3,96

proc.), Adrian Zandberg – 807 głosów (3,43 proc.), Krzysztof Stanowski – 265 głosów (1,13 proc.), Joanna Senyszyn – 241 głosów (1,02 proc.), Marek Jaku-biak – 170 głosów (0,72 proc.), Artur Bartoszewicz – 96 głosów (0,41 proc.), Maciej Maciak – 55 głosów

(0,23 proc.) i Marek Woch – 13 głosów (0,06 proc.). Rafał Trzaskowski zwyciężył w sześciu z dziesięciu gmin powiatu elbląskiego. W trzech: Godkowo, Markusy i Milejewo największe poparcie uzyskał Karol Nawrocki.

RED./PAP

SKONTAKTUJ SIĘ
Z NAMI

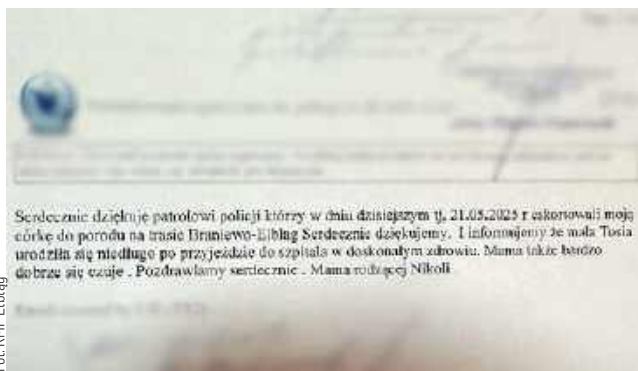

Ewelina Gulińska
dziennikarka
e.gulinska@dziennikelblaski.pl
Tel.: 502 499 529

Elwira Kowalska
manager ds. reklamy
e.kowalska@dziennikelblaski.pl
Tel.: 604 408 305

POLICJANCY POMOGLI RODZĄCEJ KOBIECIE

Fot. KMP Elbląg

Podczas rutynowej kontroli na jednej z dróg wjazdowych do Elbląga do stojących na poboczu funkcjonariuszy ruchu drogowego podjechał zdenerwowany mężczyzna. Poinformował, że jego żona zaczęła rodzić w samochodzie, a jadą do Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Elblągu przy ul. Królewieckiej. Policjanci natychmiast podjęli decyzję o odeskortowaniu rodziny. Włączyli sygnaty świetlne i dźwiękowe, torując drogę samochodowi z rodzącą kobietą. Dzięki sprawnemu działaniu i szybkiej reakcji

cała trójka bezpiecznie dotarła na miejsce. Chwilę później na świat przyszła Tosia – cała i zdrowa. Wdzięczni rodzice skierowali do komendanta miejskiego policji w Elblągu list z podziękowaniami za profesjonalizm i wzorową postawę funkcjonariuszy. Dzięki ich reakcji zakończyło się to szczęśliwie dla rodziny Tosi. Natomiast policjanci pokazali, że oprócz przestrzegania prawa potrafią być również wsparciem w najbardziej ludzkich momentach życia.

KMP ELBLĄG

NOWOCZESNA SIEĆ W GMINIE BRANIEWO

W minionym tygodniu w Żelaznej Górze odbyło się uroczyste otwarcie systemu retencji wody pitnej oraz sieci kanalizacji sanitarnej. Podczas uroczystości nastąpiło oficjalne przecięcie wstęgi, a wójt Jakub Bornus wręczył pamiątkowe statuetki osobom zaangażowanym w to przedsięwzięcie. Wśród wyróżnionych znaleźli się Robert Mirkowski (prezes spółki PERiG), Marek Sowiński (dyrektor Rejonowego Związku Spółek Wodnych w Braniewie)

i Krzysztof Sobieski (właściciel firmy KS Projekt). Ponadto wójt podziękował za zaangażowanie w powstanie tej inwestycji Tomaszowi Sielickiemu, burmistrzowi Braniewa. Sielicki pełnił funkcję wójta gminy Braniewo w latach 2010-2018. Na otwarciu obecny był też proboszcz parafii Świętej Rodziny w Żelaznej Górze, ksiądz Władysław Kuras, który poświęcił budowę oraz odmówił wspólną modlitwę. Nowa instalacja składa się ze zbiornika reten-

cyjnego o pojemności 50 metrów sześciennych, wyposażonego w zestaw hydroforowy, oraz ponad 12 kilometrów sieci kanalizacji sanitarnej, która przebiega od Krzewna do Gronówka. Łączny koszt inwestycji wyniósł blisko 4 miliony złotych. Gmina Braniewo sfinansowała projekt m.in. z preferencyjnej pożyczki w wysokości 1,2 miliona złotych, udzielonej przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. Do-

datkowo inwestycja została wsparta unijnymi środkami w wysokości 2 milionów złotych. Inwestycja ma za zadanie poprawić warunki sanitarne mieszkańców oraz chronić środowisko naturalne przed zanieczyszczeniami. – Budowa systemu retencji wody pitnej to istotny krok w kierunku zapewnienia mieszkańcom bezpiecznego i stabilnego dostępu do czystej wody – podkreślił wójt Jakub Bornus.

NATALIA BADOWSKA

WYDAWCA
GALINDIA Sp. z o.o.
ul. Tracka 7B
10-364 Olsztyn

REDAKTOR NACZELNY
Maciej Matera

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO
Ewelina Gulińska
e.gulinska@dziennikelblaski.pl

REDAKTOR WYDANIA
Ewelina Gulińska e.gulinska@dziennikelblaski.pl

WYDANIE ONLINE internet@gazetaolsztynska.pl
tel. 514 800 549

GAZETA OLSZTYŃSKA.PL
redakcja@gazetaolsztynska.pl
tel. 502 499 515

PRENUMERATA E-WYDAŃ
prenumerata@gazetaolsztynska.pl
tel. 502 499 531

DZIENNIK ELBLĄSKI.PL
82-300 Elbląg, ul. Rybacka 35
tel. 502 499 529
gazeta@dziennikelblaski.pl

REKLAMA W ELBLĄGU
82-300 Elbląg, ul. Rybacka 35
tel. 604 408 305
reklamy@dziennikelblaski.pl

Elwira Kowalska
tel. 604 408 305

DRUK
Drukarnia Prasowa
GRUPY WM Sp. z o.o.
Olsztyn, ul. Tracka 7B
tel. 502 499 539

PÓLTORA MILIONA PASAŻERÓW ŻEGLUGI OSTRÓDZKO-ELBLĄSKIEJ

Pani Elżbieta Ardowska to pasażerka numer 1 500 000! Żegluga Ostródzko-Elbląska złożyła jej serdeczne gratulacje, świętując w ten sposób przewiezienie półtora miliona pasażerów w swojej 30-letniej historii. Samorządowcy wręczyli jej pamiątki i certyfikat.

Pasażerów rejsu Kanałem Elbląskim zdziwił tłum mediów i przedstawicieli władz. Były kamery, flesze, mikrofony i ogromny certyfikat informujący o półtoramilionowym pasażerze Żeglugi. Ten trafił do obecnej na pokładzie statku pani Elżbiety Ardowskiej, turystki z województwa zachodniopomorskiego, która dała się namówić mężowi na rejs po Kanale.

SAMORZĄDOWCY PODZIĘKOWALI

Na panią Elżbietę poza pamiątką na całe życie czekały prezenty wręczone przez władarzy: burmistrza Ostródy Rafała Dąbrowskiego i jego zastępczyni Jolanty Gądomskiej, prezydenta Elbląga Michała Missana i jego zastępcy Piotra Kowala, wicewojewody Mateusza Szauera, wicemarszałka województwa Roberta Turleja i prezesa Żeglu-

gi Ostródzko-Elbląskiej Cezarego Wawrzyńskiego. Rekordową pasażerkę przyjęto z honorami!

— Obecność tylu oficjeli jest symboliczna i pokazuje, jak ważne dla naszego regionu są Żegluga i Kanał — skomentował burmistrz Rafał Dąbrowski. — To jedna z pereł w koronie całych Warmii i Mazur, o którą jesteśmy zobligowani dbać i ją promować! Półtora miliona pasażerów to też niebagatelny wynik dla przewoźnika, spółki należącej do miasta. Dzięki turystyce, ważnej gałęzi naszej gospodarki, dającej pracę i możliwość rozwoju tysiącom ludzi z miasta i regionu, możemy budować silną markę Ostródy i całych Mazur Zachodnich.

Burmistrz Dąbrowski podziękował wszystkim, którzy przez ostatnie ponad 30 lat zaufali Żegludze Ostródzko-Elbląskiej! „To zaszczyt móc pokazy-

Fot. archiwum UM Ostróda

wać to, co w naszej części świata najpiękniejsze!” — napisał w mediach społecznościowych.

Dla pani Elżbiety był to na pewno niezapomniany rejs, z którego pozostała nie tylko wspomnienia związane z rejssem najwspanialszym szlakiem żeglugowym, ale też wiele pamiątek, które otrzymała jako półtoramilionowy pasażer Żeglugi.

REJS Z KLASĄ

Sama uroczystość na przystani w Elblągu była też okazją do promocji Kanału i rejsów malowniczym szlakiem. Temu ma też służyć projekt „Rejs z klasą po mazurskiej krainie”. To projekt, który został rozpoczęty w Ostródzie. Ma za zadanie budowanie lokalnego patriotyzmu wśród młodzieży poprzez realne poznanie Mazur Zachodnich.

W tym celu władze miasta, Żegluga Ostródzko-Elbląska i Nadleśnictwo Stare Jabłonki oraz dyrektorzy wszystkich sześciu miejskich szkół podstawowych podpisali porozumienie, dzięki któremu uczniowie klas 7 i 8 jeszcze w tym sezonie uczestniczyć będą w wycieczkach po naszym regionie.

Pierwsza edycja rejsów ruszy już na przełomie maja i czerwca!

STATKIEM PO TRAWIE

Żegluga Ostródzko-Elbląska od 30 lat obsługuje gości przemierzających Kanał Elbląski – jedną z turystycznych perełek naszego regionu. Jej sztandarowa atrakcja, czyli rejs statkiem po trawie – trasą po zabytkowych pochylniach Buczyńca i przez liczne śluzy – cieszy się od lat niesłabnącym zainteresowaniem turystów. Statek rozpoczyna rejs na pierwszej z pięciu pochylni.

Następnie za pomocą specjalnych urządzeń hydrotechnicznych, na specjalnych wózkach i po torach pięciokrotnie zjeżdża wraz z pasażerami w dół, pokonując w ten sposób blisko 100-metrową różnicę wysokości na odcinku około 10 kilometrów. Jest co podziwiać!

Jak co roku Żegluga rozpoczyna rejsy w długi majowy weekend i kończy we wrześniu. Na gości czeka największa flota śródlądowa w Polsce – statki „Marabut”, „Birkut”, „Czapla”, „Kormoran”, „Bocian”, „Pingwin” i „Ostróda”.

Przypomnijmy też, że trwają przygotowania do stworzenia Canal Velo, spójnego systemu dróg i tras rowerowych w krainie Kanału Elbląskiego. Długość całej trasy to 94 kilometry. Ma prowadzić od Elbląga przez Ostródę i Pasłęk do Iławy. Ma być gotowa do 2027 roku.

BCL

PRZY TARGOWISKU BĘDZIE NOWE SKRZYŻOWANIE

W wakacje rozpocznie się przebudowa skrzyżowania alei Piłsudskiego i ulicy płk. Dąbka w Elblągu. Inwestycja za 3,85 miliona złotych ma poprawić bezpieczeństwo i usprawnić ruch. Prace zaplanowano tak, by utrudnienia dla mieszkańców były jak najmniejsze.

Rozstrzygnięto przetarg na realizację zadania polegającego na przebudowie torowiska tramwajowego wraz z nawierzchnią drogową na skrzyżowaniu alei Józefa Piłsudskiego i ulicy Pułkownika Stanisława Dąbka w Elblągu. Najkorzystniejszą ofertę złożyła firma budowlano-drogowa MTM SA z Gdyni. Wartość inwestycji wynosi 3,85 miliona złotych brutto.

Modernizacja w większości ma zostać wykona-

na w wakacje, co ma ograniczyć jej wpływ na ruch drogowy, w tym na funkcjonowanie komunikacji miejskiej.

— Chcemy, aby większość prac odbyła się w okresie wakacyjnym, tak aby utrudnienia w ruchu i tymczasowe wyłączenie komunikacji tramwajowej było jak najmniej uciążliwe dla mieszkańców. Na czas realizacji inwestycji wprowadzone zostaną tymczasowe zmiany w organizacji ruchu, a także komunikacja za-

stępca. Owszelkich zmianach będziemy informować mieszkańców z wyprzedzeniem po ustaleniu harmonogramu prac wykonawcy i organizatorem komunikacji miejskiej — tłumaczą przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Elblągu.

Planowana przebudowa ma istotne znaczenie dla poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz prawidłowego funkcjonowania komunikacji tramwajowej. Jednym z efektów inwestycji będzie zmiana

organizacji ruchu, umożliwiająca kierowcom jadącym ulicą płk. Dąbka jazdę na wprost z dwóch pasów, co powinno przełożyć się na większą przepustowość skrzyżowania.

W ramach inwestycji przewiduje się przebudowę torowiska i nawierzchni drogowej w obrębie skrzyżowania, modernizację systemu odwodnienia, regulację sieci trakcyjnej oraz zabezpieczenie istniejących kabli. Zmodernizowane zostaną także przystanki,

które wyposażone będą w nowe wiaty z oświetleniem, przeciwbryzgowce osłony, zegary oraz panele fotowoltaiczne. Przebudowane zostaną również sygnalizacja świetlna z jednoczesną optymalizacją systemu detekcji, a także sieć teletechniczna. Zostanie odtworzona nawierzchnia jezdni, chodników i dróg rowerowych. Przejścia dla pieszych oraz ścieżki rowerowe zyskają dodatkowe oświetlenie, a kolidujące z inwestycją

elementy infrastruktury technicznej zostaną odpowiednio przebudowane. Wykonane zostanie oznakowanie zgodnie z docelową organizacją ruchu oraz zagospodarowana będzie zieleni drogowa.

Przedsięwzięcie stanowi część szerszego projektu obejmującego modernizację elbląskiej infrastruktury tramwajowej, w tym zakup dziesięciu nowoczesnych, niskopodłogowych tramwajów.

RED.

OGŁOSZENIA

BURMISTRZ MIASTA BRANIEWA

informuje, że w siedzibie Urzędu Miasta Braniewa, ul. Kościuszki 111 oraz na stronie www.bip.braniewo.pl na okres 21 dni zostało zamieszczone Zarządzenie Burmistrza Miasta Braniewa nr 76/2025 z dnia 20 maja 2025 r. w sprawie przeznaczenia do sprzedaży w drodze przetargu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego.

WÓJT GMINY BRANIEWO

podaje do publicznej wiadomości, że na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Braniewo zgodnie z zarządzeniem nr 41/IX/2025 Wójta Gminy Braniewo z 20.05.2025 r. wywieszono na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy. Szczegółowe informacje można uzyskać pod nr. tel. (55) 644 03 00.

WÓJT GMINY BRANIEWO

podaje do publicznej wiadomości, że na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Braniewo zgodnie z zarządzeniem nr 40/IX/2025 Wójta Gminy Braniewo z 19.05.2025 r. wywieszono na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy. Szczegółowe informacje można uzyskać pod nr. tel. (55) 644 03 00.

ELBLĄG NADAJE TON!

W Elblągu trwa Tydzień Osób z Niepełnosprawnościami. To czas wspólnych spotkań, rozmów i lepszego poznania się. Sprzyjał temu m.in. piknik integracyjny, który odbył się w środę na dziedzińcu Centrum Sztuki „Galeria EL”.

Elbląg po raz kolejny oddał głos osobom z niepełnosprawnościami

Barwny przemarsz zainaugurował elbląski Tydzień Osób z Niepełnosprawnościami

Nie zabrakło tańców

W poniedziałek, 19 maja, rozpoczął się Tydzień Osób z Niepełnosprawnościami – coroczne wydarzenie społeczne i integracyjne, które potrwa do niedzieli, 25 maja. Choć Urząd Miejski w Elblągu nie posiada aktualnych danych dotyczących liczby mieszkańców z niepełnosprawnościami, to tylko w rejestrze Elbląskiej Rady Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych figuruje ponad 2000 osób. Organizatorzy Tygodnia Osób z Niepełnosprawnościami, odbywającego się pod hasłem „Elbląg nadaje TON”, podkreślają, że to nie tylko święto tej społeczności, ale również ważna okazja do rozmowy o ich prawach, potrzebach i codzienności. Tydzień zainaugurowano symbolicznym przekazaniem kluczy do bram miasta przedstawicielom środowiska osób z niepełnosprawnościami. Następnie ulicami Elbląga przeszedł barwny przemarsz – od Urzędu Miejskiego do Ratusza Staromiejskiego.

WSPÓLNA ZABAWA I INTEGRACJA

Natomiast w środę, 21 maja, odbył się piknik integracyjny oferujący poczęstunek oraz świetną zabawę dla całej rodziny. Piknik to już tradycja El-

bląga, trwająca od wielu lat i ceniona przez lokalną społeczność. W tym roku zorganizowano go w nowym miejscu – na dziedzińcu Centrum Sztuki „Galeria EL” przy ulicy Kuśnierskiej 6.

W programie znalazły się gry i zabawy ruchowe, tańce, wspólne śpiewanie, a także poczęstunek dla uczestników. Dużym zainteresowaniem cieszyły się pokazy lucznicze przygotowane przez El Bow Archery, podczas których chętni mogli spróbować swoich sił w strzelaniu z łuku.

— Tydzień Osób z Niepełnosprawnościami jest organizowany w Elblągu od ponad 30 lat. Głównym organizatorem i pomysłodawcą był ERKON. Dziś możemy się spodziewać wielu atrakcji, oczywiście za darmo i dla wszystkich chętnych. Są gry i zabawy dla osób z niepełnosprawnościami. Mamy też punkt pomiaru ciśnienia i krwi oraz punkty informacyjne, np. ZUS, który udziela informacji na temat zasiłków i renty. Można się nie tylko pobawić, ale też zintegrować i dowiedzieć się czegoś nowego — opowiadała podczas wydarzenia Beata Wencel z Elbląskiej Rady Konsultacyjnej Osób Niepełnosprawnych. Piknik trwał od godziny 10 do godziny 13, a że pogoda

dopisała, przyszło się wiele osób.

— Jest zabawa, dobra atmosfera i smaczne jedzonko. Jest głośno, wesoło. Podoba mi się na pikniku. Prosimy częściej — powiedziała Regina Ferster, uczestniczka pikniku.

O wrażenia z pikniku pytaliśmy również Beatę Maj, nauczycielkę ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 w Elblągu.

— Jesteśmy na pikniku pierwszy raz. Dzieciaki są bardzo zadowolone, bo uwielbiają tańczyć i śpiewać. Korzystają też z atrakcji takich jak malowanie twarzy czy zaplatanie warkoczyków. Podopieczni spotykają też swoich starych znajomych. Myślę, że takie

wydarzenia są bardzo potrzebne. Powinniśmy jednoczyć środowiska niepełnosprawne z pełnosprawnymi — przekazała Beata Maj.

KRĘGI WSPARCIA — SIŁA RELACJI

Uczestnicy pikniku mieli okazję dowiedzieć się, czym są kręgi wsparcia, czyli grupy wspierające osoby z niepełnosprawnością intelektualną w budowaniu samodzielności. Kręgi wsparcia powstały w ramach działań Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Elblągu.

— Zaczynamy od wywiadu z uczestnikiem, poznajemy jego potrzeby i marze-

REKLAMA

NAGROBKİ POJEDYNCZE • NAGROBKİ PODWÓJNE • NAGROBKİ URNOWE • RZEZBY

PIK GRANIT
KAMIENIARSTWO

Oryginalne i wytworne nagrobki, eleganckie
oraz unikalne rzeźby, idealnie dopełnią wygląd nagrobka.

Do każdego zlecenia
podchodzimy indywidualnie
i jest ono dla nas swoistym wyzwaniem.

Zadowolenie klienta
to podstawa, stawiamy je sobie
jako najwyższą poprzeczkę.

PIK GRANIT
ul. Wadąska 9, Olsztyn
Pierwsza wystawa od bramy głównej
Cmentarza Dwyty.

Zakład czynny jest w godzinach: pon.-pt. 9.00-17.00, sob. 9.00-13.00

tel. 788 861 741, e-mail: biuro@pikgranit.pl
www.pikgranit.pl

Występ przedszkolaków rozczulił uczestników pikniku

nia, a następnie tworzymy krąg wsparcia, z którego osoba z niepełnosprawnością może czerpać zarówno teraz, jak i w przyszłości — wyjaśniła Katarzyna Komar ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Elblągu.

— Model kręgów wsparcia buduje bezpieczną przyszłość wokół osób z niepełnosprawnościami. W ich skład wchodzi zarówno bliscy, jak i sąsiedzi, asystenci, a nawet przyjazny fryzjer, sklepikarz czy instytucje miejskie. Krąg wsparcia dostarcza też narzędzi, np. wózki, aby osoba z niepełnosprawnością mogła jak najdłużej funkcjonować samodzielnie — dodała Marta Sulińska-Dudzik z elbląskiego koła Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencjalną.

O sile tej inicjatywy opowiedziała również Kamila Siemion, uczestniczka warsztatu terapii zajęciowej kręgów wsparcia.

— Jak rodziców nie będzie, to mogę liczyć na kręgi wsparcia. Należy do nich moja rodzina, asystent, pani Agnieszka, która jest instruktorką z warsztatu terapii zajęciowej. Na zajęciach robię biżuterię i obrazki z bibuły. To mnie wycisza i odpręża. Jestem bardzo zadowolona z warsztatów — oświadczyła.

Kamila podzieliła się też tym, jakie relacje nawiązała dzięki stowarzyszeniu.

— Mam też dzięki kręgom wsparcia osobistego asystenta, z którym chodzę do kina i na koncerty. Często nocuję u pani Beaty, mamy mojej koleżanki Bereniki.

Ona też jest w moim kręgu wsparcia — podkreśliła.

NADAL SĄ PEWNE WYZWANIA

Piknik był również okazją do rozmów o codziennych trudnościach, z jakimi mierzą się osoby z niepełnosprawnościami w Elblągu.

— Są jeszcze pewne problemy, które napotykają osoby z niepełnosprawnościami, takie jak wysokie krawężniki, chodniki z dziurami, przez co ciężko się przemieszczać na wózek. Takie integrujące inicjatywy jak dziś są fajne, aby porozmawiać, spotkać się, zobaczyć, jakie są instytucje wspierające w Elblągu — stwierdziła Kamila Siemion.

W mieście problemem dla osób poruszających się na wózkach są nie tylko chodniki, ale też środki komunikacji miejskiej.

— Miasto jest coraz bardziej nastawione na osoby z niepełnosprawnością, ale bariery jeszcze są, np. jeśli chodzi o tramwaje. Często nie przyjeżdża tramwaj niskopodłogowy, co nam niestety utrudnia przemieszczanie się, i chodzimy na piechotę — przyznała Beata Maj.

Przypomnijmy, że elbląski Tydzień Osób z Niepełnosprawnościami potrwa do niedzieli, 25 maja. Tego dnia na elbląskiej starówce odbędzie się wydarzenie integracyjno-artystyczne. W godzinach od 13 do 17 na scenie zaprezentują się dzieci, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami oraz lokalni artyści. W programie znajdą się m.in. występy zespołu wokalnego So What!

Od lewej: Katarzyna Komar, Kamila Siemion, Marta Sulińska-Dudzik z kręgów wsparcia

z Akademii Głosu i Twórczości Julii Kaczmarczyk, formacji Black Cat Division, Gracjana Kalandyka, Studia Artystycznego „Szalone Małolaty” prowadzonego przez Katarzynę Panicz, a także Martyny Gąsak, zwyciężczyni szóstej edycji programu „The Voice Kids”.

NATALIA BADOWSKA

„Elbląg nadaje TON”
– harmonogram
Tygodnia Osób
z Niepełnosprawnościami

23 maja (piątek)

Dzień otwarty w placówkach
godz. 10-12
– ERKON — ul. Hetmańska 28
– ESWIP — ul. Stawidłowa 3

– PSONI — ul. Szarych Szeregów 32
– WTZ — ul. Saperów 14d
– ŚDS — ul. Podgórna 12
– Fundacja „Elbląg” — ul. Związku Jaszczurczego 17
– Lazarus — ul. Skrzydlata 15A.
– Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności „Jesteśmy Razem” — ul. Zamkowa 16a, godz. 8-13.

25 maja (niedziela)

Wydarzenie integracyjno-artystyczne na starówce
godz. 13-17
– występy dzieci, seniorów i osób z niepełnosprawnościami
– zespół wokalny So What!
z Akademii Głosu i Twórczości Julii Kaczmarczyk
– Black Cat Division

Pogoda dopisała

Lekcja łucznictwa od El Bow Archery

– Gracjan Kalandyk
– Studio Artystyczne Katarzyny Panicz „Szalone Małolaty”

– Martyna Gąsak
– zwyciężczyni 6. edycji „The Voice Kids”.

ZYCZENIA

z okazji

Dnia Matki

składamy
najserdeczniejsze życzenia.
Wielu powodów do radości,
dni pełnych uśmiechu
oraz dużo zdrowia.

Genowefa Kwoczek

Przewodnicząca
Rady Powiatu

Ryszard Zając

Wicestarosta
Elbląski

Maciej Romanowski

Starosta
Elbląski

Grażyna, 78 lat

— Na emeryturze jestem 16 lat, więc można mnie nazwać doświadczoną emerytką. Ale człowiek ciągle się uczy, a nawet dodatkowo pracuje. Żyje się dalej, nie odczuwając nawet, że jest się na emeryturze. Apracować muszę, bo to, co wpływa na moje konto z ZUS, nie wystarczyłoby na utrzymanie, nie wspominając o wykupieniu leków. Od ponad 6 lat jestem wdową i zajmuję się głównie sprawami związanymi z przyziemnym życiem. Od dawna udzielam się w pracach społecznych. Pracowałam w kołach i klubach emerytów, pomagałam w organizacji zespołu śpiewaczego senierek.

Moje choroby wynikają przede wszystkim z miażdżycy oraz z cukrzycy, ale dzięki córce mam zapewnioną dobrą opiekę medyczną. Lekarz rodzinny po ostatnich badaniach tętnic szyjnych powiedział: „Ja bym na pani miejscu nic nie robił ze względu na bardzo osłabione serce. Już pani tyle lat żyje i tyle pani dokonała, że nie ma pan powodów do umartwiania się”. Chcę jednak robić, co możliwe, aby jak najdłużej żyć. Szkoda tylko, że te emerytury są takie małe...

Edward, 71 lat

— Bez bliskiej rodziny samotnym emerytom jest ciężko. Mam to szczęście, że po śmierci żony została mi dwójka wspaniałych dzieci. Na ich pomoc stale mogę liczyć. Mogę także liczyć na znajomych i sąsiadów.

Życie należy brać z marszu i na luzie, bez stereotypów i nonsensownych ograniczeń. Ja od czasu do czasu zjadam zakazaną golonkę i tłuste żeberka. Nie odmawiam sobie także drinka czy lampki czerwonego wina. Zgodnie z zaleceniami lekarzy nie jeżdżę już samochodem, co mi jednak utrudnia życie, ale nie mam wyjścia. Bycie seniorem to nie czas na umartwianie się. Nie jestem w stanie zastrzymać pewnych procesów. Po śmierci żony postanowiłem czerpać z życia tyle, ile mogę. Jej choroba i śmierć zburzyły mój spokój. Dobrze, że była przy mnie rodzina i przyjaciele.

Teresa, 68 lat

— Nie lubię samotności. Mieszkam z dziećmi i ich rodzinami. W domu zawsze

NAJWIĘKSZE WYZWANIE? POKONAĆ TO, CO NAM DOSKWIERA

Dzisiejsi seniorzy chcieliby na emeryturze korzystać z życia i spełniać marzenia, na które wcześniej brakowało im czasu. Niestety, im człowiek starszy, tym więcej ma problemów zdrowotnych. Ale zdrowie nie jest jedynym powodem do zmartwień, ponieważ seniorzy często są samotnymi osobami, nie mającymi znajomych, a potrzebują towarzystwa. Problemem są również pieniądze, a raczej ich brak.

Coraz więcej seniorów chętnie spędza czas w klubach seniora lub na uniwersytetach trzeciego wieku

jest pełno ludzi, jednak lubię spędzać czas z osobami w swoim wieku. Mamy podobne problemy, zainteresowania. Po śmierci męża długo czułam się samotna, mimo że w naszym domu mieszka 10 osób, ale mają swoje życie, pracę, zainteresowania, znajomych. Dlatego zaczęłam chodzić do klubu seniora i odżyłam. Znów chciało mi się żyć, wstawać z łóżka, dbać o siebie i wychodzić do ludzi. Samotność jest straszna, sprawia, że człowiek nie ma chęci do życia. A dzięki spotkaniom w gronie seniorów człowiek czuje się lepiej, ma motywację. Teraz chętnie słucham muzyki, lubię obejrzeć dobry film. Bardzo lubię grać w karty. Można wtedy sprawdzić swoją pomysłowość w rozgrywkach, ćwiczyć pamięć i po prostu porozmawiać.

Zaczęłam też odświeżać sobie języki obce, których kiedyś się uczyłam. Traktuję to jako sprawdzenie i ćwiczenie pamięci. Latem pasjonuje mnie uprawianie ogródka. Czuję się szczęśliwa i spełniona. Staram się też zachęcić moje sąsiadki do wyjścia z domu, do aktywności. Trzeba wyjść

do ludzi, żeby nie popaść w depresję.

Weronika, 67 lat

— Szkoda czasu na siedzenie w domu. Zachęcam wszystkich seniorów do tego, aby włączali się w życie swoich lokalnych społeczności. Nie będą mieli wtedy czasu na rozmyślanie o swoich problemach. Ale prawdą jest to, że większość seniorów czuje się samotna i opuszczona. Dlatego ja proponuję zajęcia w klubach seniora czy na uniwersytetach. Klub to miejsce nie tylko do rozmów, spotkań, wspólnych zabaw — staramy się także pomagać innym w rozwiązywaniu problemów i wspierać ich w potrzebie. Klub seniora daje nam dużo przyjemnych chwil. Mam wspaniałe koleżanki i wspaniałych kolegów, z którymi spotykam się przy grillu i śpiewam podczas wieczorków tanecznych. Ćwiczmy również razem z młodymi nasze sylwetki podczas aerobiku. Organizujemy warsztaty kulinarne i artystyczne. Staramy się także aktywnie włączać w różne inicjatywy charytatywne. I oczywiście jeździmy na wycieczki, nie

tylko w kraju, ale i za granicę. Ja dzięki temu byłam już w Chorwacji, we Włoszech i w Tunezji.

Ryszard, 73 lata

— Kocham życie i jestem raczej życiowym optymistą.

Mam wrażenie, że świat postrzegam podobnie jak młody człowiek. Staram się żyć pełnią życia, bo nigdy nie wiadomo, kiedy przyjdzie koniec, a szkoda życia na umartwianie się. Trzeba z niego korzystać, cieszyć się, patrzeć, jak rosną wnuki, jak zakładają rodziny, rodzą się kolejne pokolenia. Osobiście uważam, że bycie seniorem daje wiele satysfakcji, bo mogę sobie pozwolić na spędzanie czasu w gronie przyjaciół i rodziny.

Ewa, 66 lat

— Zanim zostałam emerytką, marzyłam o podróżach, ale nie było mnie na to stać. Dziś — jako seniorka i babcia — mam już jednak inne obowiązki, dzięki czemu dobrze spełniam się w swojej roli. Ale nie zapominam o sobie. W naszym klubie organizujemy różne wycieczki. Mam niestety niską emeryturę i nie na wszystko mnie stać, ale dzięki klubowi mogę zobaczyć ciekawe miejsca w Polsce. To dla

mnie niezwykła przygoda i zarazem spełnienie niektórych marzeń.

Niestety wiele lat ciężko pracowałam. Dlatego dziś bolą mnie stawy, dopadły mnie reumatyzm, ciśnienie i cukrzyca. Pomimo tego staram się być człowiekiem pogodnym i czerpać z życia, ile się da.

Irena, 69 lat

— Emerytura to dla mnie czas na zaległą lekturę, krzyżówki i oglądanie seriali. Chętnie też majsterkuję w domu. Moim problemem jest samotność, z którą trudno mi sobie poradzić. Dzieci się pożeniły i opuściły rodzinny dom, mąż zmarł dwa lata temu. Nagle zostałam sama w ogromnym domu. Kiedy byliśmy z mężem, to nie doskwierała mi pustka, po prostu realizowaliśmy to, na co kiedyś nie było czasu. Teraz, kiedy jestem sama, trudno mi żyć. Coraz częściej zastanawiam się nad sprzedażą domu i zamieszkaniem w bloku. Nie daję rady sama dbać o dom, a zimą zakup opału jest sporym wydatkiem. Oszczędności, zgromadzone jeszcze za czasów, kiedy żył mąż, topnieją. Nie chcę ciągle prosić o pomoc dzieci, bo mają swoje obowiązki. Czuję się bardzo samotna.

JOANNA KARZYŃSKA

OGŁOSZENIE

przetarg

BURMISTRZ MIASTA BRANIEWA

ogłasza pierwszy przetarg ustny nieograniczony

na sprzedaż nieruchomości gruntowych niezabudowanych o numerach 123/7, 123/8, 123/9 i 123/10 położonych w Braniewie, przy ul. Stefczyka w obrębie nr 12, pod zabudowę szeregową garażową, mających urzędzoną w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Braniewie księgę wieczystą nr **EL1B/00025642/3**.

- Działka nr 123/7 o pow. 0,0026 ha wraz z udziałem 1/105 w działce 116 oraz wraz z udziałem 1/7 w działce 123/6, cena wywoławcza 10 821,00 zł, wadium 1300,00 zł.
- Działka nr 123/8 o pow. 0,0026 ha wraz z udziałem 1/105 w działce 116 oraz wraz z udziałem 1/7 w działce 123/6, cena wywoławcza 10 821,00 zł, wadium 1400,00 zł.
- Działka nr 123/9 o pow. 0,0026 ha wraz z udziałem 1/105 w działce 116 oraz wraz z udziałem 1/7 w działce 123/6, cena wywoławcza 10 821,00 zł, wadium 1500,00 zł.
- Działka nr 123/10 o pow. 0,0026 ha wraz z udziałem 1/105 w działce 116 oraz wraz z udziałem 1/7 w działce 123/6, cena wywoławcza 10 821,00 zł, wadium 1600,00 zł.

Przetarg odbędzie się w dniu **07.07.2025 r. o godz. 10.00** w sali konferencyjnej Urzędu Miasta Braniewa, ul. Kościuszki 111 (pokój nr 25).

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wniesienie wadium najpóźniej do dnia 01.07.2025 r. na rachunek bankowy Urzędu Miasta Braniewo prowadzony w Braniewsko-Pastleckim Banku Spółdzielczym Oddziale w Braniewie, nr 69 8313 0009 0036 9006 2000 0040.

Szczegółowe informacje o przetargach: pokój nr 26, tel. 55 644 01 10. Ogłoszenie umieszczono na tablicach informacyjnych Urzędu Miasta Braniewa oraz na stronach internetowych: bip.braniewo.pl/-artykuly/120/nieruchomosci-do-sprzedazy www.otoprzetargi.pl.

ELBLĄSKA ARTYSTKA I NAUCZYCIELKA POTRZEBUJE NASZEGO WSPARCIA

Alicja Kwiatkowska z Elbląga od lat z oddaniem uczy młodych ludzi sztuki i wspiera ich rozwój.
Dziś znalazła się w trudnej sytuacji: zmaga się z rakiem piersi i potrzebuje naszej pomocy,
by przejść przez leczenie i wrócić do codziennego życia.

Alicja Kwiatkowska na co dzień zajmuje się projektowaniem graficznym i dzieli się swoją wiedzą z młodymi adeptami sztuki. Pomaga im przygotować się do egzaminów na wyższe uczelnie artystyczne i do liceów plastycznych. Zpasją wspiera rozwój ich talentów, pokazując, jak tworzyć z głowy i serca. Jest też nauczycielką rysunku i malarstwa w Liceum Sztuk Plastycznych w Gronowie Górnym, gdzie codziennie nie tylko wykazuje się pełnym profesjonalizmem, ale idba o wyjątkową atmosferę. Alicja pochodzi z Ostrowca Świętokrzyskiego, ale w 2019 roku życie zaprowadziło ją do Elbląga. Są ludzie, którzy w krótkim czasie potrafią wnikać głęboko w nasze życie swoją osobowością, do-

brocią, talentem i obecnością, która zostaje w sercu na długo. Taka właśnie jest Alicja, która szybko zyskała sympatię i uznanie lokalnego środowiska artystycznego. Została laureatką stypendiów artystycznych przyznawanych przez prezydenta miasta i Elbląskie Towarzystwo Kulturalne. „Dziennik Elbląski” wielokrotnie pisał o jej twórczości. Teraz apelujemy, by pomóc jej w walce o życie.

Bo dziś najważniejszy projekt Alicji to nie nowa ilustracja, plakat czy obraz, ale własne zdrowie. Choroba spowodowała, że z dnia na dzień wszystko stanęło na głowie. Alicja usłyszała diagnozę: rak przewodowy piersi. To nie tylko zatrzymało jej zawodowy rozwój, ale też zmusiło ją do zawieszenia działalności

Liczy się każda złotówka, każde udostępnienie, każde dobre słowo. Dla Alicji to szansa na to, by wrócić do życia, które tak kocha

i odłożenia marzeń, także tych o macierzyństwie. Rozpoczęła wyniszczający cykl chemioterapii i immunoterapii, przed nią operacja, radioterapia, a niewykluczone, że także kolejna seria chemii. Każdy dzień to nie tylko fizyczny ból i wyczerpanie, ale także

niepewność jutra, bo choroba uderzyła nie tylko w ciało, ale też w codzienną pracę i poczucie bezpieczeństwa.

W szkole, w której uczy, nikt nie ma wątpliwości, że Alicja to ktoś więcej niż nauczycielka.

– Codziennie wносиła do naszej szkoły nie tylko wie-

dzę i umiejętności, ale też światło i spokój. Uczniowie kochają jej lekcje za ich autentyczność, twórczą atmosferę i to, że Alicja naprawdę widzi w nich ludzi i potencjał – mówią jej współpracownicy z Liceum Sztuk Plastycznych w Gronowie Górnym.

To oni uruchomili zbiórkę, która ma pomóc jej przetrwać ten najtrudniejszy etap życia. Bo poza bólem i lękiem doszła jeszcze niepewność o finanse – z końcem czerwca wygaśnie jej umowa o pracę, a działalność artystyczną musiała zawiesić.

Leczenie onkologiczne to nie tylko szpital i chemia, ale również kosztowne konsultacje, specjalistyczne badania, leki, rehabilitacja, suplementacja, dieta. A do tego zwykle rachunki, jedzenie, codzienne potrzeby, które

dla przewlekle chorej osoby, pozbawionej dochodu, stają się murem nie do przeskokowania.

Alicja nigdy nie prosiła o pomoc, ale dziś naprawdę jej potrzebuje.

„Wierzmy, że dobro wraca. Ala jest cudownym człowiekiem. Wrażliwym, ciepłym, kochającym ludzi i życie. Pomóżmy jej przejść przez ten mroczny czas. Sprawmy, by nie czuła się sama” – napisali organizatorzy zbiórki.

Pomóc można, wchodząc na stronę zbiórki <https://pomagam.pl/fc4p7r> i wpłacając dowolną kwotę.

Liczy się każda złotówka, każde udostępnienie, każde dobre słowo. Dla Alicji to szansa na to, by wrócić do życia, które tak kocha. **EG**

NIE MARNUJ – WYMIENI!

W sobotę, 24 maja, na placu Jagiellończyka w Elblągu odbędzie się XVI festyn GOZ pod hasłem „Nie marnuj – napraw, wymień”, organizowany przez Zakład Utylizacji Odpadów. Podczas wydarzenia mieszkańcy będą mogli przekazać odpady, zużyty sprzęt oraz niepotrzebne przedmioty w dobrym stanie, które mogą zyskać drugie życie. Za zdobyte punkty będzie można odebrać rośliny ozdobne lub sadzonki.

W najbliższą sobotę, 24 maja, na placu Kazimierza Jagiellończyka w godzinach 10-14 odbędzie się XVI edycja festynu GOZ pod hasłem „Nie marnuj – napraw, wymień”, organizowanego przez Zakład Utylizacji Odpadów w Elblągu. W trakcie festynu pracownicy ZUO będą przyjmować posegregowane odpady, za które uczestnicy otrzymają punkty wymienne na rośliny ozdobne, sadzonki warzyw, a nawet wiaderka na bioodpady. Punktacja obejmuje m.in. zużyte baterie, szkło, plastik, puszki, makulaturę czy sprzęt elektroniczny – zarówno drobny, jak i wielkogabarytowy.

WARSZTATY, KONKURSY I DOMKI DLA OWADÓW

Wśród przygotowanych atrakcji znajdują się m.in. warsztaty recyklingowe, podczas których będzie

można nauczyć się zasad prawidłowej segregacji, stworzyć organizera ze słoika, wykonać biżuterię z T-shirta, a także własnoręcznie zbudować domek dla owadów. Nie zabraknie również zabaw edukacyjnych, jak np. gry „Kółko fortuny”.

Moc atrakcji dla najmłodszych. Dzieci będą mogły skorzystać z licznych

bezpłatnych atrakcji, w tym dmuchanych placów zabaw, malowania buziek, tatuaży brokatowych, pokazu balonowego show, a także zajęć plastycznych i warsztatów. Na scenie zaprezentują się dzieci z elbląskich placówek oświatowych oraz zespół So What! z Akademii Głosu i Twórczości Julii Kaczmarczyk.

PUNKT OBROTU PRZEDMIOTÓW

W specjalnie przygotowanym punkcie obrotu przedmiotów (POP) będzie można oddać używane, ale wciąż przydatne rzeczy, takie jak książki, gry planszowe, zabawki, wózki, rowery, hulajnogi czy ceramikę użytkową. Wszystko po to, by dać przedmiotom drugie życie i pomóc tym, którzy ich potrzebują.

RED.

**XVI festyn GOZ „Nie marnuj – napraw, wymień”
24 maja 2025 r.
plac Kazimierza Jagiellończyka w Elblągu
godz. 10-14**

Warsztaty recyklingowe:

- nauka zasad segregacji i drugiego życia odpadów
- gra „Kółko fortuny”
- tworzenie organizera ze stoika

- biżuteria z T-shirta lub skarpetki
- budowanie domków dla owadów.

Atrakcje dla najmłodszych:

- niespodzianki na stoisku PAMA
- dmuchane place zabaw: konik formuła, zjeżdżalnia krokodyl
- malowanie buziek, tatuaże brokatowe, balonowe show
- warsztaty recyklingowe
- występy dzieci z placówek oświatowych
- występ zespołu So What!
- Akademia Głosu i Twórczości Julii Kaczmarczyk.

Punkt obrotu przedmiotów (POP)

Nie marnuj – wymień! Przekaż używane rzeczy w dobrym stanie innym potrzebującym. Można przynieść m.in. książki, zabawki, gry planszowe, wózki dla dzieci, rowery, hulajnogi, ceramikę użytkową.

Zdobywaj punkty i wymieniaj je na rośliny.

Punktacja:

- 1 kg nakrętek – 10 pkt
- 1 kg opakowań szklanych – 1 pkt
- 1 kg kartoników po płynnej żywności i napojach – 4 pkt
- 1 kg zużytych baterii – 8 pkt
- 2 kg makulatury – 1 pkt
- 1 kg puszek aluminiowych lub stalowych – 8 pkt
- 1 kg opakowań z tworzyw sztucznych – 4 pkt

sprzęt elektryczny i elektroniczny:

- wielkogabarytowy (np. lodówka) – 10 pkt
- drobny – 5 pkt.

Wymiana punktów na nagrody:

- 30 pkt – roślina ozdobna
- 60 pkt – iglak lub lilowiec
- 30 pkt – wiaderko na bioodpady (10 l)
- 10 pkt – sadzonki warzyw.

ŚPIEW, KTÓRY JEDNOCZY SERCA

Wzruszenie, radość i ponad 200 głosów śpiewających na chwałę Boga – w Kmiecinie odbył się XVI Festiwal Pieśni Religijnej dla Mieszkańców Mierzei i Żuław. Wydarzenie zgromadziło solistów, duety i zespoły z całego regionu.

To wyjątkowe wydarzenie już na stałe zagościło w kalendarzu duchowych i kulturalnych inicjatyw w regionie. Ponad 200 uczestników, w tym 20 zespołów, 4 duety i 7 solistów, wzięło udział w XVI Festiwalu Pieśni Religijnej dla Mieszkańców Mierzei i Żuław, który odbył się 17 maja 2025 roku w gotyckim kościele parafialnym w Kmiecinie. Wydarzenie rozpoczęło się mszą świętą, sprawowaną z udziałem biskupa elbląskiego Jacka Jezierskiego, który w słowie skierowanym do wiernych podkreślił duchowe znaczenie tego spotkania.

„Drodzy uczestnicy mszy św. sprawowanej na rozpoczęcie XVI Festiwalu Pieśni Religijnej we Kmiecinie na Żuławach” – rozpoczął bp Jezierski, zwracając się do zgromadzonych. „Drodzy twórcy, organizatorzy i uczestnicy przeglądu pieśni religijnej. Cieszę się, że śpiewem będziecie oddawać cześć Panu Bogu, Jezusowi, Matce Zbawiciela oraz świętym. Dziękuję wam za czas przygotowań do tego festiwalu. Życzę pełnych radości i spokoju chwil, wolnych od napięcia i stresów. W śpiewie pieśni religijnej wyrażają się

najlepsze uczucia: zaufanie Panu Bogu oraz miłość do Niego i bliźnich. Dochodzi do głosu także prośba, choćby o pokój dla świata. Pieśń religijna wyraża też cierpienie i ból człowieka. Piosenka i pieśń religijna, odpowiednio przygotowane, obdarowują słuchających pięknem. Przyнося też uspokojenie i dają chwile wytchnienia”.

W dalszej części homilii duchowny zwrócił się bezpośrednio do gospodarza wydarzenia: „Księża profesorze Józefie (Kozuchowski), proboszczu tego miejsca. Dziękuję ci za wytrwałość, za trud zwołania nauczycieli, wychowawców, rodziców, muzyków, a przede wszystkim dzieci i młodzieży. Podziwiam twoją umiejętność pozyskiwania osób życzliwych przeglądowi piosenki, a wśród nich burmistrza Nowego Dworu Gdańskiego”.

Biskup zakończył przesłanie słowami: „Drodzy wykonawcy pieśni religijnej. Śpiewajcie z radością, bez lęku, uważnie i pięknie. Oddawajcie w ten sposób cześć Panu Bogu w duchu i prawdzie (J 4), całym sercem”.

Słowa hierarchy nadały wydarzeniu wyjątkowy, duchowy wymiar, a liczni uczestnicy podkreślali, że

jego obecność była dla nich ważnym znakiem.

Szczególna atmosfera, gościnność mieszkańców oraz duchowy wymiar wydarzenia zostały docenione przez wykonawców i opiekunów.

„Od trzech lat jestem co roku uczestnikiem Festiwalu Pieśni Religijnej w Kmiecinie. Jestem wdzięczny Bogu za księdza profesora Józefa Kozuchowskiego, którego poznałem wiele lat temu w seminarium jako kleryk. Jego determinacja już wtedy pokazywała mi, że rzeczywistość wiary w Jezusa to nowe życie i nowa kultura. Jestem muzykiem po studiach, więc wyrażanie swoich myśli o Bogu i rzeczywistości przez sztukę to mój język. Festiwal w Kmiecinie w dzisiejszych czasach to skarb” – powiedział ksiądz Radosław Kluska, nauczyciel i muzyk z parafii Niepokalanego Serca Maryi w Nowym Dworze Gdańskim.

„Na 17 maja 2025 roku dzieci ze scholi Trójeczka w Morągu czekały z niecierpliwością od kilku tygodni. Festiwal w małym, wiejskim kościółku zaskoczył nas obecnością samego biskupa elbląskiego. Poziom tegorocznych występów był znowu wysoki. Śpiewały

kilkuletnie solistki, mniejsze i bardziej liczne zespoły, śpiewali nawet seniorzy. I tym razem oczarowała nas atmosfera i wszędzie obecna radość i dobroć. Mimo nieciekawej pogody kmiecińscy parafianie ugościli wszystkich uczestników festiwalu pysznym kapuśniaczkiem, różnorodnymi łakociami i ciepłą kawą lub herbatką. Nad wszystkim pieczę sprawował wszechobecny proboszcz Józef Kozuchowski: witał gości, dbał o dobrą atmosferę, starając się zauważyć każdego uczestnika. Mimo że nie zdobyliśmy najwyższego miejsca, bardzo nam się spodobało i o ile Bóg pozwoli – wrócimy jeszcze na kolejny festiwal,

aby znów poczuć tę wyjątkową atmosferę Kmiecinia” – relacjonowała Iwona Kulińska-Bartosiewicz, nauczycielka i pedagog z Morąga.

„Dziewczyny, które brały udział w poprzednich edycjach festiwalu, bardzo miłe wspominały to wydarzenie i już od początku roku planowały przyjazd na tegoroczny festiwal, zachęcając młodsze koleżanki niepowtarzalnym klimatem tej imprezy. Myślę, że unikatowość tego festiwalu polega na tym, że mogą przyjechać tu zarówno zespoły początkujące, jak i doświadczone, możemy poznać się i wzajemnie inspirować. Ciekawe było również oczekiwanie na jury po

wszystkich występach, kiedy to uczestnicy zaczęli spontanicznie łączyć się w jeden zespół i wspólnie śpiewać na chwałę Pana. Już następnego dnia nasza schola podczas cotygodniowej oprawy mszy świętej dla dzieci w naszym kościele o 12.30 śpiewała śmiej, pewniej, nawet głośniej” – podkreśliła Ewelina Miernikiewicz, organistka parafii św. Anny w Sztumie.

„Tegoroczny 16. Festiwal Pieśni Religijnej w Kmiecinie był doskonale zorganizowany, zarówno pod względem logistycznym, jak i duchowym. Uczestnicy zostali otoczeni serdecznością i życzliwością przez mieszkańców i organizatorów, co

Laureaci XVI Festiwalu Pieśni Religijnej

Kategoria soliści:

I miejsce: Anna Żyra (parafia św. Anny w Sztumie)

II miejsce: Liliana Lachowicz (parafia św. Trójcy w Morągu)

III miejsce: Diana Budziak i Natalia Kowalczyk (parafia Miłosierdzia Bożego w Malborku).

Kategoria duety:

I miejsce: Nikola Cyrankowska i Lena Patron (parafia św. Anny w Sztumie)

II miejsce: Kornelia

Stefańska i Aurelia Szulc (parafia Wniebowzięcia NMP w Cieplicach)

III miejsce: Iga Rygielska i Nina Walkiewicz (parafia św. Anny w Sztumie).

Kategoria schole:

I miejsce: schola dziecięca z parafii Niepokalanego Serca Maryi (Nowy Dwór Gdański), schola z parafii Wniebowzięcia NMP w Cieplicach

II miejsce: chórek

Promyczki z Konczewic, Marcelina Zacharska, Amelia Glosa i Maja

Wiatrowska z parafii św. Anny w Sztumie

stworzyło niepowtarzalną atmosferę wspólnoty. Śpiew płynący w kościele w Kmiecinie nie był jedynie prezen-

tacją muzycznego talentu, ale przede wszystkim wyrazem naszej głębokiej wiary, wdzięczności i radości. Niech

ten festiwal na ziemi żuławskiej będzie dla wszystkich przypomnieniem, że śpiew to modlitwa, która jednoczy

serca” – podsumowali Magdalenka i Michał Hofmanowie, opiekunowie jednej z grup.

„Byłam zachwycona Festiwalem Pieśni Religijnej w Kmiecinie! To niesamowite wydarzenie pełne radości, wzruszeń i pięknej atmosfery. Każdy występ był wyjątkowy – wykonawcy prezentowali niezwykle talent i zaangażowanie, a ich śpiew poruszał serca. Organizacja stała na najwyższym poziomie, wszystko dopięte na ostatni guzik. Czuć było wspólnotę, serdeczność i ogromne zaangażowanie organizatorów” – napisała Justyna Kwiatkowska, nauczycielka z Nowego Dworu Gdańskiego.

„Piękny, gotycki kościół wypełniony był do ostatniego miejsca. Przez kilka godzin mury świątyni rozbrzmiewały pieśnią. Przygotowany poczęstunek rozgrzał nam nie tylko dłonie, ale i serca. Dziękujemy za królewskie przyjęcie, organizację, trud i otwarte serca” – dodała Alicja Klufczyńska, nauczycielka i prowadząca scholę z Miłokolajek Pomorskich.

OPRACOWAŁ KS DR HAB.
JÓZEF KOŁUCHOWSKI, PROBOSZCZ
PARAFII PW. ŚW. JADWIGI
KRÓLOWEJ W Kmiecinie
I PROF. WSSE W Gdańsku

IPN PRZYGOTOWAŁ WYJĄTKOWĄ WYSTAWĘ

Wystawę o męczeństwie sióstr katarzynek, ofiar sowieckiego terroru w 1945 roku, można od czwartku oglądać w Braniewie. Ekspozycję w ramach przygotowań do beatyfikacji zakonnic przygotował IPN w Gdańsku.

Jak poinformował IPN w Gdańsku, wystawa ukazuje dramatyczne losy zakonnic, które pozostały wierne swojej misji, opiekując się chorymi, dziećmi, uchodźcami i starszymi osobami pomimo grożących im represji. „Na wystawie zgromadzono poruszające gra-

fiki autorstwa s. Marii Karoliny Gawryś oraz archiwalne fotografie, mapy i relacje świadków. Przedstawione historie opisują m.in. morderstwa, gwałty, deportacje i brutalne prześladowania – często za samą obecność w habicie. Ostatnia część wystawy jest poświęcona

pracom prowadzonym przez Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN, które doprowadziły do odnalezienia doczesnych szczątków sióstr” – przekazała organizatorzy. Wystawa „»Moją misją jest tu pozostać, pomóc chorym i starszym, dzieciom i młodzieży«. Mę-

czeństwo sióstr katarzynek – ofiar sowieckiego terroru w roku 1945” otwarta zostanie w czwartek przed południem na skwerze Sybiraków w Braniewie. Składa się z 12 plansz. Autorką wystawy jest siostra Angela Krupińska. Przy wystawie współpracowali pracownicy IPN Krzysztof Drażba,

Anna Dymek i Jan Kołakowski. Proces beatyfikacyjny 15 warmińskich zakonnic określany jest jako proces siostry Krzysztofy Klomfass i jej 14 towarzyszek. Zakonnice poniosły śmierć z rąk żołnierzy Armii Czerwonej w różnych miejscach i okolicznościach od stycz-

nia do listopada 1945 roku. Najmłodsza miała 26 lat, a najstarsza 64 lata. Pierwszą zamordowaną była siostra Krzysztofa (Marta) Klomfass, która pracowała jako pielęgniarka w szpitalu mariackim w Olsztynie. Zginęła 22 stycznia 1945 roku.

PAP

ZYCZENIA

Z okazji tradycyjnie obchodzonego 27 maja
Dnia Samorządu Terytorialnego
pragniemy złożyć wszystkim pracownikom samorządowym
życzenia, gratulacje i szczerze wyrazy uznania.
Dzięki zaangażowaniu i codziennej pracy
na rzecz lokalnych wspólnot
przyczyniają się Państwo do pozytywnych zmian
i stałej poprawy warunków życia mieszkańców.
Życzymy Wam zdrowia, powodów do radości oraz nieustającego
zapału przy realizacji ambitnych planów zawodowych i osobistych.

Dariusz Frąckiewicz
Przewodniczący Rady Miejskiej

wraz z Radnymi

Tomasz Sielicki
Burmistrz Miasta Braniewa

wraz z pracownikami
Urzędu Miasta

W województwie
warmińsko-mazurskim
na Rafała Trzaskowskiego
zagłosowało 215 229 osób
(34,56 proc.). Drugie miejsce
zajął Karol Nawrocki
– 168 158 głosów (27 proc.),
a trzecie Sławomir Mentzen
– 96 346 głosów (15,47 proc.).

Pozostali kandydaci:
Grzegorz Braun – 5,96 proc.,
Szymon Hołownia – 5,06 proc.,
Magdalena Biejat – 4,27 proc.
oraz Adrian Zandberg – 4,03 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,15 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,96 proc.,
Marek Jakubiak – 0,74 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,51 proc.,
Maciej Maciak – 0,20 proc.
i Marek Woch – 0,09 proc.

**Frekwencja
w województwie
warmińsko-mazurskim
wyniosła 60,46 proc.
Niższa była tylko
w Opolskiem – 57,64 proc.**

**JAK GŁOSOWANO
W POWIATACH?**

**Powiat bartoszycki
(frekwencja – 55,83 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 35,49 proc.,
Karol Nawrocki – 28,53 proc.,
Sławomir Mentzen – 15,06 proc.,
Grzegorz Braun – 6 proc.,
Szymon Hołownia – 5,08 proc.,
Magdalena Biejat – 3,70 proc.,
Adrian Zandberg – 3,07 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,86 proc.,
Krzysztof Stanowski – 0,86 proc.,
Marek Jakubiak – 0,81 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,44 proc.,
Maciej Maciak – 0,19 proc.,
Marek Woch – 0,07 proc.

**Powiat braniewski
(frekwencja – 56,23 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 34,40 proc.,
Karol Nawrocki – 27,12 proc.,
Sławomir Mentzen – 16,58 proc.,
Szymon Hołownia – 5,50 proc.,
Grzegorz Braun – 5,39 proc.,
Magdalena Biejat – 4,30 proc.,
Adrian Zandberg – 3,01 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,14 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,98 proc.,
Marek Jakubiak – 0,67 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,56 proc.,
Maciej Maciak – 0,22 proc.,
Marek Woch – 0,14 proc.

**Powiat działdowski
(frekwencja – 58,82 proc.)**
Karol Nawrocki – 34,51 proc.,
Rafał Trzaskowski – 26,69 proc.,
Sławomir Mentzen – 16,95 proc.,
Grzegorz Braun – 6,10 proc.,

Szymon Hołownia – 4,59 proc.,
Magdalena Biejat – 3,94 proc.,
Adrian Zandberg – 3,87 proc.,
Krzysztof Stanowski – 0,96 proc.,
Marek Jakubiak – 0,85 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,73 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,52 proc.,
Maciej Maciak – 0,19 proc.,
Marek Woch – 0,10 proc.

**Powiat elbląski
(frekwencja – 56,42 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 33,27 proc.,
Karol Nawrocki – 27,68 proc.,
Sławomir Mentzen – 16,15 proc.,
Grzegorz Braun – 6,73 proc.,
Szymon Hołownia – 5,21 proc.,
Magdalena Biejat – 3,96 proc.,
Adrian Zandberg – 3,43 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,13 proc.,
Joanna Senyszyn – 1,02 proc.,
Marek Jakubiak – 0,72 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,41 proc.,
Maciej Maciak – 0,23 proc.,
Marek Woch – 0,06 proc.

**Powiat etcki
(frekwencja – 56,73 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 30,72 proc.,
Karol Nawrocki – 28,84 proc.,
Sławomir Mentzen – 17,62 proc.,
Grzegorz Braun – 7,52 proc.,
Szymon Hołownia – 4,96 proc.,
Magdalena Biejat – 3,53 proc.,
Adrian Zandberg – 3,42 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,11 proc.,
Marek Jakubiak – 0,88 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,86 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,70 proc.,
Maciej Maciak – 0,20 proc.,
Marek Woch – 0,09 proc.

**Powiat giżycki
(frekwencja – 59,50 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 38,48 proc.,
Karol Nawrocki – 24,44 proc.,
Sławomir Mentzen – 14,20 proc.,
Grzegorz Braun – 6,59 proc.,
Szymon Hołownia – 5,04 proc.,
Magdalena Biejat – 4,17 proc.,
Adrian Zandberg – 3,19 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,21 proc.,
Joanna Senyszyn – 1,05 proc.,
Marek Jakubiak – 0,67 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,56 proc.,
Maciej Maciak – 0,23 proc.,
Marek Woch – 0,18 proc.

**Powiat iławski
(frekwencja – 61,84 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 30,33 proc.,
Karol Nawrocki – 30,11 proc.,
Sławomir Mentzen – 17,19 proc.,
Grzegorz Braun – 6,19 proc.,
Szymon Hołownia – 5,03 proc.,
Magdalena Biejat – 4,11 proc.,
Adrian Zandberg – 3,76 proc.,
Krzysztof Stanowski – 0,99 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,91 proc.,
Marek Jakubiak – 0,68 proc.,

Artur Bartoszewicz – 0,42 proc.,
Maciej Maciak – 0,17 proc.,
Marek Woch – 0,10 proc.

**Powiat kętrzyński
(frekwencja – 54,93 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 35,28 proc.,
Karol Nawrocki – 27,73 proc.,
Sławomir Mentzen – 15,66 proc.,
Grzegorz Braun – 6,26 proc.,
Szymon Hołownia – 4,68 proc.,
Magdalena Biejat – 4,08 proc.,
Adrian Zandberg – 3,24 proc.,
Krzysztof Stanowski – 0,91 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,76 proc.,
Marek Jakubiak – 0,59 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,46 proc.,
Maciej Maciak – 0,22 proc.,
Marek Woch – 0,13 proc.

**Powiat lidzbarski
(frekwencja – 56,95 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 34,86 proc.,
Karol Nawrocki – 27,13 proc.,
Sławomir Mentzen – 15,12 proc.,
Grzegorz Braun – 6,33 proc.,
Szymon Hołownia – 4,83 proc.,
Magdalena Biejat – 4,50 proc.,
Adrian Zandberg – 3,62 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,13 proc.,
Joanna Senyszyn – 1,06 proc.,
Marek Jakubiak – 0,68 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,53 proc.,
Maciej Maciak – 0,19 proc.,
Marek Woch – 0,04 proc.

**Powiat mrągowski
(frekwencja – 59,78 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 35,12 proc.,
Karol Nawrocki – 26,52 proc.,
Sławomir Mentzen – 15,31 proc.,
Grzegorz Braun – 6,98 proc.,
Szymon Hołownia – 5,01 proc.,
Magdalena Biejat – 3,91 proc.,

Adrian Zandberg – 3,65 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,12 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,85 proc.,
Marek Jakubiak – 0,71 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,48 proc.,
Maciej Maciak – 0,28 proc.,
Marek Woch – 0,07 proc.

**Powiat nidzicki
(frekwencja – 57,84 proc.)**
Karol Nawrocki – 34,90 proc.,
Rafał Trzaskowski – 27,71 proc.,
Sławomir Mentzen – 18 proc.,
Grzegorz Braun – 6,37 proc.,
Szymon Hołownia – 3,56 proc.,
Magdalena Biejat – 3,32 proc.,
Adrian Zandberg – 3,28 proc.,
Marek Jakubiak – 0,78 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,69 proc.,
Krzysztof Stanowski – 0,66 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,50 proc.,
Maciej Maciak – 0,19 proc.,
Marek Woch – 0,04 proc.

**Powiat nowomiejski
(frekwencja – 60,75 proc.)**
Karol Nawrocki – 35 proc.,
Rafał Trzaskowski – 24,03 proc.,
Sławomir Mentzen – 20,47 proc.,
Grzegorz Braun – 5,91 proc.,
Szymon Hołownia – 4,72 proc.,
Magdalena Biejat – 3,41 proc.,
Adrian Zandberg – 3,34 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,11 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,81 proc.,
Marek Jakubiak – 0,62 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,35 proc.,
Maciej Maciak – 0,15 proc.,
Marek Woch – 0,08 proc.

**Powiat olecki
(frekwencja – 54,54 proc.)**
Karol Nawrocki – 30,78 proc.,
Rafał Trzaskowski – 28,09 proc.,

Sławomir Mentzen – 16,77 proc.,
Grzegorz Braun – 9,19 proc.,
Szymon Hołownia – 4,85 proc.,
Magdalena Biejat – 3,30 proc.,
Adrian Zandberg – 3,09 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,24 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,90 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,73 proc.,
Marek Jakubiak – 0,61 proc.,
Maciej Maciak – 0,34 proc.,
Marek Woch – 0,09 proc.

**Powiat olsztyński
(frekwencja – 62,20 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 36,25 proc.,
Karol Nawrocki – 23,52 proc.,
Sławomir Mentzen – 15,59 proc.,
Szymon Hołownia – 5,64 proc.,
Grzegorz Braun – 5,44 proc.,
Magdalena Biejat – 4,93 proc.,
Adrian Zandberg – 4,60 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,32 proc.,
Joanna Senyszyn – 1,03 proc.,
Marek Jakubiak – 0,85 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,56 proc.,
Maciej Maciak – 0,19 proc.,
Marek Woch – 0,08 proc.

**Powiat ostródzki
(frekwencja – 58,69 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 36,27 proc.,
Karol Nawrocki – 25,58 proc.,
Sławomir Mentzen – 15,56 proc.,
Grzegorz Braun – 6,56 proc.,
Szymon Hołownia – 4,93 proc.,
Magdalena Biejat – 4,25 proc.,
Adrian Zandberg – 3,56 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,02 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,93 proc.,
Marek Jakubiak – 0,62 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,41 proc.,
Maciej Maciak – 0,21 proc.,
Marek Woch – 0,09 proc.

**Powiat piski
(frekwencja – 57,07 proc.)**
Karol Nawrocki – 34,57 proc.,
Rafał Trzaskowski – 25,62 proc.,
Sławomir Mentzen – 18,61 proc.,
Grzegorz Braun – 7,31 proc.,
Szymon Hołownia – 4,38 proc.,
Magdalena Biejat – 3,19 proc.,
Adrian Zandberg – 3,03 proc.,
Krzysztof Stanowski – 0,97 proc.,
Marek Jakubiak – 0,79 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,75 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,52 proc.,
Maciej Maciak – 0,21 proc.,
Marek Woch – 0,05 proc.

**Powiat szczycieński
(frekwencja – 59,71 proc.)**
Karol Nawrocki – 31,39 proc.,
Rafał Trzaskowski – 29,64 proc.,
Sławomir Mentzen – 16,56 proc.,
Grzegorz Braun – 6,67 proc.,
Szymon Hołownia – 4,78 proc.,
Magdalena Biejat – 3,75 proc.,
Adrian Zandberg – 3,53 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,03 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,91 proc.,
Marek Jakubiak – 0,82 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,57 proc.,
Maciej Maciak – 0,27 proc.,
Marek Woch – 0,08 proc.

**Powiat gołdapski
(frekwencja – 54,25 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 34,10 proc.,
Karol Nawrocki – 27,05 proc.,
Sławomir Mentzen – 17,14 proc.,
Grzegorz Braun – 7,30 proc.,
Szymon Hołownia – 5,02 proc.,
Magdalena Biejat – 3,89 proc.,
Adrian Zandberg – 2,71 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,88 proc.,
Krzysztof Stanowski – 0,75 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,51 proc.,
Marek Jakubiak – 0,36 proc.,
Maciej Maciak – 0,27 proc.,
Marek Woch – 0,03 proc.

**Powiat węgorzewski
(frekwencja – 57,42 proc.)**
Rafał Trzaskowski – 36,29 proc.,
Karol Nawrocki – 25,58 proc.,
Sławomir Mentzen – 16,12 proc.,
Grzegorz Braun – 6,12 proc.,
Szymon Hołownia – 4,88 proc.,
Magdalena Biejat – 4,45 proc.,
Adrian Zandberg – 3 proc.,
Krzysztof Stanowski – 1,05 proc.,
Joanna Senyszyn – 0,86 proc.,
Artur Bartoszewicz – 0,66 proc.,
Marek Jakubiak – 0,62 proc.,
Maciej Maciak – 0,28 proc.,
Marek Woch – 0,07 proc.

**Druga tura wyborów
odbędzie się 1 czerwca.**

WSPANIAŁA RODZINA

— Mąż i dzieci byli najważniejsi. Przy naszej szóstce dzieci było zawsze co robić — opowiada. — Byłam dumna, jak zśliśmy w niedzielę wszyscy do kościoła, siadaliśmy w ławce, a dzieci pięknie się modliły, starsze służyły do mszy, czytały Pismo Święte. Choć czasy były trudne, a w domu się nie przelewało, byliśmy naprawdę szczęśliwi. Lubię wspominać czas, kiedy wspólnie siadaliśmy przy stole i jedliśmy posiłki. W domu zawsze było gwaranie i radośnie... Jak tak teraz pomyślę, to nigdy nie było kłótni ani awantur. Nasze potomstwo też ma ze sobą cały czas kontakt. Dobrze wychowaliśmy dzieci. Mają szacunek do starszych osób i nie potrafią być obojętni na krzywdę innych. Zawsze sobie pomagają i możemy na nie zawsze liczyć.

MOGĄ NA SIEBIE LICZYĆ

— To wspaniałe, że z problemami żadne z nas nie zostawało samo — mówi. — W chorobach, w trudnościach mogliśmy liczyć na siebie i swoje dzieci. Wszystko zawieraliśmy

NA EMERYTURZE ODDAJE SIE SWOIM PASJOM

— Sztuka od zawsze była mi bardzo bliska — tłumaczy pani Alina. — Gdy byłam dzieckiem i ledwie potrafiłam utrzymać wręce kredki, już malowałam i wyklejałam różne ozdoby. Zawsze lubiłam zajęcia plastyczne. To moja największa pasja. Sztuka to podstawa tego, czym zajmuję się przez całe moje życie. Był czas, że zajęta wychowaniem szóstki dzieci nie miałam czasu na swoją pasję. Dziś uważam, że bez sztuki życie każdego człowieka byłoby uboższe. Nie wyobrażam sobie bez niej życia. Dzięki twórczości człowiek wyraża swoje człowieczeństwo, kształtuje swój świat. Na emeryturze mogę oddawać się swoim pasjom.

CHCE BYĆ PROFESJONALNA

— Uwielbiam patrzeć, jak wszystko budzi się do życia, obserwować przyrodę — zdradza. — A już naj-

WYCHOWAŁA SZÓSTKĘ DZIECI,
OPIEKOWAŁA SIĘ CHORYMI
RODZICAMI DO ŚMIERCI. POMIMO
ŻYCIOWYCH PRZECIWNOCI
WCIAŻ Z OPTYMIZMEM PATRZY
W PRZYSZŁOŚĆ. — MAŻ I DZIECI SĄ
MOJĄ SIŁĄ NAPEĐDOWĄ DO WALKI
Z PRZECIWNOCIAMI LOSU.
TERAZ WSPIERAJĄ MNIE
W SPEŁNIANIU MARZEŃ I WALCE
Z CHOROBA — MÓWI.

Kobieta bardzo kocha zwierzęta. W jej pracach często pojawiają się motywy zwierząt i przyrody. Pani Alina we wszystkim, co robi, chciałaby być profesjonalistką. Jak sama przyznaje, może godzinami siedzieć nad swoją pracą, by była perfekcyjna. Nie lubi gotować – woli wkre-

— Dzięki swojej pasji nauczyłam się, co to jest ciężka praca, wytrwałość i przede wszystkim ogromna pokora — przyznaje. — Cieszę się, że rodzina wspiera mnie gorliwie we wszystkich moich działaniach. Gdyby nie było tego wsparcia, nie mogłabym realizować wielu twórczych działań. Bieczna jest jej obecność, wchodzenie w sprawy, którymi się zajmuję, dyskutowanie, doradzanie. Zwykła działalność

i uczestniczenie w tym, co robię. Kontakt z bliskimi jest potrzebny. Mam świadomość tego, że akceptują moje życie i wszystkie jego sfery.

NIGDY SIE NIE PODDAJE

Pani Alina długo chorowała na nowotwór. Walczyła i, jak mówi, Bóg dał jej szansę na kolejne lata, by mogła wychować dzieci, doczekać się wnuków. Mimo że minęło ponad 30 lat, skutki choroby pani

— Żyję i jestem z moimi bliskimi. Nie poddaję się i to chyba najlepsza recepta. — Śmieje się. — Życie doświadcza nas, jednak może właśnie dzięki temu teraz każdy dzień smakuje inaczej. Żyję pełnią życia i cieszę się z każdego dnia, promieni słońca, zapachu kwiatów... I wiem, że nigdy nie można się poddawać! Śmieją się, że jestem taką naprawiaczką świata, bo wszystko robię po swojemu. Każdego dnia modłę się o zdrowie. Będę na tym świecie, dopóki to mi będzie dane. Dlatego cieszy mnie wszystko. Staram się spędzać jak najwięcej czasu z rodziną, celebрую wszystkie święta, urodziny dzieci i wnuków, jakby to był ostatni raz... Kiedy zamykam oczy, przeżykają mi różne obrazy, wspomnienia. Mam wspaniałą rodzinę, pasję, nie tracę chwil na bezsensowne kłótnie, przejmowanie się tym, na co nie mam wpływu. Chcę spełniać marzenia, dlatego będę walczyć z chorobą, bo mam jeszcze wiele planów... — tłumaczy.

JOANNA KARZYŃSKA

OGŁOSZENIA DROBNE

 RÓŽNE

sprzedam

BORNITY-NARYBEK karpia
i amura, 695-173-538

KOWADŁO+ KOTLINA,
tel.798-615-052.

ZWIERZĘTA

sprzedam

KARPIE od 12 do 15cm
oraz japonkę 20dkg.- sprze-
dam, tel.56-474-71-52.

NIERUCHOMOŚCI

sprzedam

**WWW.DOMKIANGIEL-
SKIE.PL 503-103-703**

Szukasz Klientów?

tel. **604-408-305**

DZIENNIK ELBLĄSKI

PODEJRZANE MANEWRY NA BAŁTYKU

Rosyjska flota cieni – grupa przestarzałych statków nielegalnie transportujących rosyjską ropę – nie tylko pomaga Kremlowi w obchodzeniu sankcji, ale też stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa krajów Zachodu i środowiska naturalnego, co potwierdza szereg incydentów.

Premier Donald Tusk poinformował w środę, że objęty sankcjami rosyjski statek z floty cieni wykonywał podejrzone manewry w pobliżu kabla energetycznego łączącego Polskę ze Szwecją. Dodał, że po interwencji polskiego wojska statek odpłynął do jednego z portów w Rosji.

Dzień wcześniej Unia Europejska zatwierdziła 17. pakiet sankcji wobec Rosji, obejmujący blisko 200 statków z floty cieni. Takie jednostki nie będą mogły m.in. zawijać do europejskich portów.

Jak powiedział we wtorek estoński minister obrony Hanno Pevkur, flota cieni przewozi około 60 procent rosyjskiej ropy.

Moskwa jest jednak podejrzewana o wykorzystywanie wysłużonych jednostek widm nie tylko do nielegalnego transportu ropy, ale

też do akcji dywersyjnych, w tym do uszkodzania podwodnych kabli energetycznych i telekomunikacyjnych.

Do podobnych zdarzeń doszło pod koniec 2024 roku, gdy m.in. zerwany został EstLink2 – kabel przebiegający pod Zatoką Fińską. Władze Finlandii podejrzewają, że uszkodzenie kabla może być związane z tankowcem „Eagle S”, który prawdopodobnie należy do floty cieni.

Po serii incydentów na Morzu Bałtyckim NATO poinformowało w styczniu br. o utworzeniu Straży Bałtyckiej, która ma wzmocnić bezpieczeństwo na tych wodach.

Nie zapobiegło to jednak kolejnym incydentom na Bałtyku. W połowie maja szef MSZ Estonii Margus Tsahkna poinformował, że rosyjski samolot myśliwski naruszył przestrzeń po-

Fot. PAP

Objęty sankcjami rosyjski statek z floty cieni wykonywał podejrzone manewry w pobliżu kabla energetycznego łączącego Polskę ze Szwecją. Po interwencji polskiego wojska statek oddalił się do jednego z nadbałtyckich rosyjskich portów, natomiast polski okręt hydrograficzny ORP „Heweliusz” udał się na miejsce incydentu, aby je zbadać

wietrzną NATO. Polityk przekazał, że do incydentu doszło na estońskich wodach, gdy estońska marynarka wojenna eskortowała tankowiec „Jaguar”, deklarujący Gabon jako państwo bandery i wchodzący w skład floty cieni.

Flota cieni to również zagrożenie dla środowiska, głównie ze względu na wycieki ropy naftowej z przestarzałych tankowców. Do jednego z nich doszło w marcu 2024 roku w odległości około 100 kilometrów od wybrzeża Szkocji. Jak po-

dał w swojej analizie portal Politico, rozciągająca się na ponad 20 kilometrów plama na Atlantyku była spowodowana przez tankowiec „Innova”, który przewoził ropę objętą sankcjami Rosji do rafinerii w Indiach.

W lutym uwybrzeży Włoch dostrzeżono z kolei plamę długą na blisko 50 kilometrów w miejscu zbieżnym ze współrzędnymi tankowca „Aruna Gulcay” z floty cieni, płynącego pod banderą Wysp Marshalla.

Do najpoważniejszego zanieczyszczenia wód morskich doszło w grudniu 2024 roku, kiedy dwa stare rosyjskie tankowce: „Wołgonieft 212” i „Wołgonieft 239”, transportujące około 9 tysięcy ton mazutu, uległy awarii na skutek sztormu w Cieśninie Kerzeńskiej, łączącej Morze Azowskie z Morzem Czarnym. „Wołgonieft 212” zламаł się w pół-

izatonął, a „Wołgonieft 239” osiadł na mieliźnie. Prawie połowa ładunku obu statków wyciekła do morza.

Ukraiński oddział Greenpeace przestrzegał wówczas, że do podobnej katastrofy może dojść również na Morzu Bałtyckim, ponieważ tankowce typu „Wołgonieft” wchodziły w skład floty cieni, której trasy przebiegały przez ten akwen.

„Poza szkodami dla środowiska, z których część będzie nieodwracalna, ma to ogromny wpływ na państwa nadbrzeżne, które będą musiały ponieść koszty ich usunięcia” – powiedział cytowany przez Politico Isaac Levi z think tanku Centrum Badań nad Energią i Czystym Powietrzem (CREA).

„To tykająca bomba zegarowa” – przestrzegł ekspert.

PAP

PROMOCJA

Rolnicze

z Tobą od 1971 r.

MAJ 2025

– JUŻ W SPRZEDAŻY!

- PORADY SPECJALISTÓW
- AGROTECHNICZNE NOWOŚCI
- STYL ŻYCIA, EKOLOGIA, ZDROWIE

Do kupienia stacjonarnie: na poczcie, w punktach sprzedaży prasy, w salonikach prasowych, także w sieciach sklepów Dino, Spotem, Polo Market, Auchan, Chorten, Stokrotka i Real oraz online: www.kupgazeta.pl i www.e-kiosk.pl

MIESIĘCZNIK NIE TYLKO DLA ROLNIKÓW

Rolnicze abc

nr 5 (417) maj 2025 r. cena: 6,49 zł (w tym 8% VAT)

BIOFUNGICYDY – NOWE MOŻLIWOŚCI W OCHRONIE RZEPAKU

Zastosowanie biofungicydów w uprawach wielokrotnych jest zasadne. Już dziś w ochronie roślin. Ekologizacja rolnictwa będzie postępowała.

EKOLOGICZNE METODY OCHRONY ROŚLIN

Zamiast tradycyjnych środków chemicznych, biologowie szukają ochrony roślin barierą i poparciem mikroorganizmów i owadów. Wykorzystując w tym celu mikroorganizmy, takie jak bakterie i grzyby, można skutecznie chronić uprawy przed szkodnikami i chorobami.

JEŚLI STRACIMY PSZCZOŁY, STRACIMY ZNACZNIE WIĘCEJ NIŻ MIÓD

NOWE MOŻLIWOŚCI W OCHRONIE RZEPAKU STR. 5

EKOLOGICZNE METODY OCHRONY ROŚLIN STR. 8

IDZIESZ DO LASU? MYŚL ZAWCZASU! STR. 18

WAŻNE, BY NIE DZIAŁAĆ WBRW SOBIE STR. 16

WYSOCZYŻNA ELBLĄSKA OD A DO Z

Wysoczyzna Elbląska zaskakuje tajemniczymi leśnymi ścieżkami i panoramicznymi widokami. Liczne szlaki piesze i rowerowe prowadzą przez najbardziej atrakcyjne turystycznie wzgórza między Elblągiem a Tolkmickiem, dlatego poświęcamy im cykl „Poznaj Wysoczyznę Elbląską od A do Z!”, który specjalnie dla naszych Czytelników tworzy zespół Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej.

JAK JESION

Jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), jak wskazuje jego nazwa (drugi człon nazwy w języku łacińskim dosłownie oznacza „wyższy” lub „bardziej wzniosły”), jest drzewem osiągającym największą wysokość wśród naszych rodzimych drzew liściastych. Potrafi dorastać do ponad 40 metrów. Udo- wodniono, że jesion wyniosły należy do najstarszych gatunków drzew; badania wykazały, że rósł już około 10 milionów lat temu. Jeszcze 30 lat temu stanowił blisko 15 procent składu gatunkowego drzew na Wysoczyźnie Elbląskiej. Niestety obecnie stan ten diametralnie się zmienił, oczym za chwilę.

WYSTĘPOWANIE

Jesion wyniosły występuje naturalnie w Europie, od Półwyspu Iberyjskiego po zachodnią Rosję. W Polsce spotykamy go głównie na terenach nizinnych. Chętnie

porasta tereny nadrzeczne, gdzie tworzy lasy zwane olsami jesionowymi. Pojawia się często również w lasach łęgowych. Nie znosi jednak trwałego zanurzenia, preferując okresowe zalewanie lub tereny z wodą przepływającą. Drzewo to posiada największy zasięg korzeni bocznych spośród wszystkich rodzimych europejskich drzew. Jest bardzo wrażliwy na długotrwałe susze i obniżenie poziomu wód gruntowych, co przyczynia się do osłabienia jego kondycji i regresu wskali gatunku.

OPIS GATUNKU

Jest drzewem dorodnym i długowiecznym (żyje do 250 lat), o cylindrycznej koronie, smukłym, prostym pniu pokrytym szarą, matową korą z dość płytkimi spękaniem. Charakterystyczne liście jesionu są złożone. Jeden liść tworzy od 7 do 11 par lancetowatych listków ułożonych naprzeciwlegle i listek szczytowy. Liść o takiej budowie nazywamy nieparzystopierzastym lub nieparzystozłożonym. Pączki są charakterystyczne: kuliste, czarne. Kwiaty ma drobne, purpurowe, bezpłatkowe, zebrane wluźne wiechy. Kwitnie dość późno jak na nasze drzewa liściaste: w kwietniu i maju, przed rozwojem liści. Jesion tworzy zarówno kwiaty obupłciowe, jak i rozdzielnopłciowe, a co więcej, wszystkie rodzaje kwiatów mogą występować na poszczególnych osobnikach w dowolnych kombinacjach. Owocami są tzw. skrzydlaki rozsiewane przez wiatr.

SYMBOLIKA

Jesion jest symbolem ognia, boskości, potęgi, sprawiedliwości i majestatu. Dla starożytnych Rzymian jesion był świętym drzewem Marsa. W mitologii skandynawskiej, w micie o stworzeniu świata to Wielki Jesion – Yggdrasil został posadzony na środku świata, a jego wielkie konary sięgały nieba. Miał trzy główne korzenie: pierwszy prowadził do świata bogów, drugi do świata lodowych

Jesion pokryty jest szarą, matową korą z dość płytkimi spękaniem

Liście i pędy jesionu

olbrzymów, trzeci do „mglistego świata”. W mitologii starogermńskiej jesion był też dawcą życia – spod niego wypływało źródło wszelkiego życia, zasilające wszystkie strumienie i rzeki jako Drzewo Życia. Był także osią świata, łączącą to, co żeńskie, i to, co męskie, to, co ziemskie, z kosmosem. W starożytnej Grecji drewno jesionowe uważano za symbol siły i trwałości. Celtowie postrzegali jesion jako symbol trwałości istnienia. W Starym Testamencie (Księga Izajasza 60,13) jesion, wraz z jałowcem, nazywany jest okazałością Libanu. W celtyckim horoskopie jesion przypisany jest osobom urodzonym od 25 maja do 3 czerwca oraz od 22 listopada do 1 grudnia.

WŁAŚCIWOŚCI I ZASTOSOWANIE

Drewno jesionu jest bardzo sprężyste, dobrze się poleruje, łatwo poddaje się technologii gięcia. Było używane do sporządzania luków, strzał oraz lanc. Podczas pierwszych igrzysk olimpijskich z jego drewna wykonywano oszczepy dla atletów. Często korzystano z jego drewna przy wyrobie nart. Obecnie używane w stolarstwie, meblarstwie i do produkcji narzędzi oraz instrumentów muzycznych. Kora i liście jesionu wykorzystywane są w ziołolecznictwie. Odvary

Skrzydłaki – owoce jesionu

i napary z kory jesionu, gałązek lub liści (te ostatnie najlepiej zbierać wiosną) są stosowane przede wszystkim w chorobach reumatycznych jako środek łagodzący dolegliwości bólowe i stan zapalny. W przeszłości leczono nimi także schorzenia jak febra i żółtaczka, kamienie nerkowe, był pomocny przy gojeniu ran, przy usuwaniu pasożytów jelitowych, a także stosowany jako lek na ukąszenia żmii. Napar z liści jesionu może być także stosowany zewnętrznie, działa nawilżająco i przeciwzapalnie. Stwierdzono, że pyłek jesionu ma silne właściwości uczulające.

PRZYCZYNY REGRESU

Jesion wyniosły, niestety, coraz rzadziej spotykamy nie tylko w lasach Wysoczyzny Elbląskiej. Dzieje się to z powodu różnego rodzaju

chorób, które określa się jako tzw. zjawisko zamierania jesionu. Od około 1992 roku zaczęło ono rozprzestrzeniać się w Polsce. Po przeprowadzeniu wielu badań na temat przyczyn powodujących zamieranie jesionu stwierdzono, że główną przyczyną jest grzyb patogenny Chalara fraxinea (*Hymenoscyphus fraxineus*). Grzyb ten zasiedla drewno przewodzące wodę, zasklepiając wiązki przewodzące. Konsekwencją tego procesu jest utrata przez drzewo znacznej części ulistnienia, co powoduje postępujące osłabienie, a następnie zamieranie drzewa. Dodatkowym czynnikiem mającym wpływ na zamieranie drzew są niekorzystne warunki atmosferyczne z coraz częściej występującymi suszami na czele. Osłabione przez brak wody jesiony zasiedlane są przez owady:

kambio- i ksylofagi atakujące słabnące drzewa. Młodsze drzewka oraz gałęzie z cienką korą są atakowane przez jesionowce pstre, natomiast starsze drzewa z grubą korą atakuje jeśniak czarny. Żery tych szkodników prowadzi ostatecznie do obumarcia drzewa.

Jednakże poruszając się, szczególnie drogami publicznymi, można odnieść wrażenie, że z tym jesionem nie jest tak źle. Otóż przy drogach najczęściej sadzony był jesion pensylwański, gatunek introdukowany, dużo bardziej odporny na czynniki eliminujące nasz rodzimy gatunek. Jesion pensylwański różni się od jesionu wyniosłego omszonymi pędami oraz pąkami, które są brązowe, a nie czarne. Dorosłe egzemplarze jesionu pensylwańskiego są też znacznie niższe od naszego gatunku, gdyż dorastają tylko do 20 metrów wysokości.

JAROSŁAW MYTYCH,
PARK KRAJOBRAZOWY
WYSOCZYŻNY ELBLĄSKIEJ

A w następnym numerze cyklu w piątek, 6 czerwca, przeczytacie o kalinie.

Wysoczyznę Elbląską polecamy zwiedzać przy pomocy aplikacji Kraina Buka. To idealny przewodnik dla wszystkich aktywnych turystów chcących poznać urokliwe miejsca i zakątki Wysoczyzny Elbląskiej. Aplikacja pokaże najciekawsze miejsca, zabytki, pomniki przyrody i inne okoliczne atrakcje, które można odkrywać w trakcie urlopu lub wolnego weekendu. Zeskanuj kod QR, by pobrać aplikację.

O MIŁOŚCI WIĘKSZEJ NIŻ LĘK

Na pierwszy rzut oka zwyczajne kobiety. Żyły w klasztorach, w szpitalach, w ośrodkach wychowawczych i edukacyjnych, przy parafiach. Często niewidoczne w codziennym pośpiechu świata, schowane za habitami, skromnością i pokorą. Jednak w godzinie próby pokazały odwagę większą niż niejedna armia. Warmińskie siostry ze Zgromadzenia Świętej Katarzyny – piętnaście kobiet, które nie uciekły, kiedy nadchodziła śmierć. Nie zostawiły chorych, dzieci, starszych. Zostały. I zapłaciły za to najwyższą cenę.

Opowieść o ich życiu nie jest jedynie historią sprzed 80 lat. To opowieść o człowieczeństwie w najczystszej postaci. Warto się z nią zapoznać, choćby czytając książkę s. M. Angeli Krupińskiej CSC „Pod prąd, pod wiatr i pod fale”. Droga siostr katarzynek, warmińskich męczennic, która ukazuje biografie piętnastu siostr zakonnych, które, jak czytamy na okładce książki, potrafiły się wzbicić ponad przeciętność. I chociaż poniosły śmierć, to one w tej walce dwóch totalitaryzmów odniosły zwycięstwo. Ich śmierć, choć brutalna, nie była klęską. Była zwycięstwem. To one odważyły się, zgodnie

ze słowami ich założycielki bł. Reginy Protmann, „iść pod prąd, pod wiatr i pod fale”, pozostając w swoich placówkach, przy łóżkach chorych, w parafiach, przy lokalnej ludności, z której się często wywodziły, pracując dla niej jako pielęgniarki, opiekunki, nauczycielki, wychowawczynie, zakrystianki czy administratorki.

GDY PRZYSZŁO PIEKŁO, ONE NIE ODESZŁY

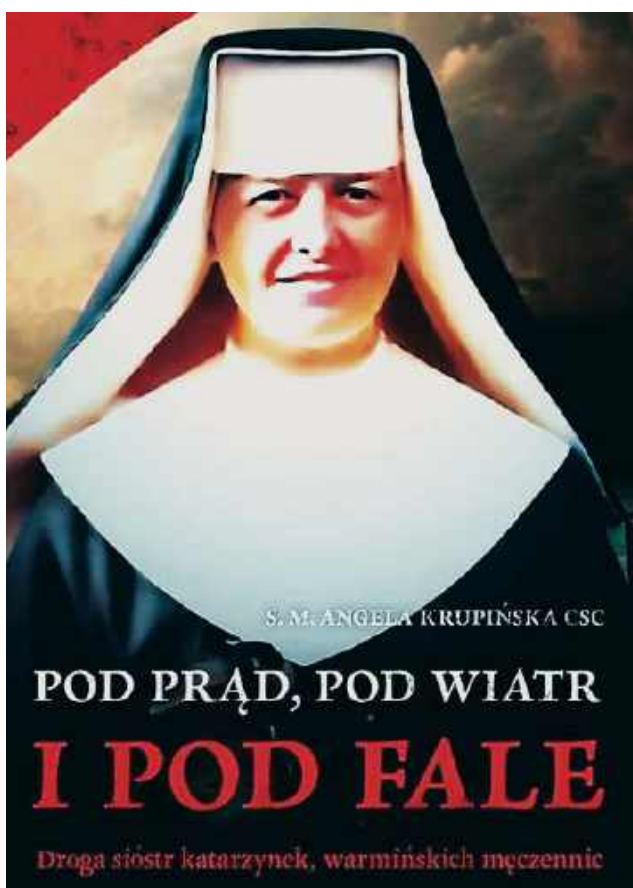
Rok 1945. Przez Warmię i Mazury przetacza się Armia Czerwona. Dla wielu mieszkańców tych ziem oznacza to koniec znanego świata. Zbrodnie, gwałty, mordy. Trwoga, lęk o życie, pragnienie przetrwania, które jest przecież naturalnym odruchem instynktu samozachowawczego. Siostry katarzynki też mogły próbować ucieczki, mogły próbować usunąć się z pola widzenia wroga.

A jednak... część z nich decyduje inaczej. Podejmują decyzje, których nie da się pojąć rozumem. Pogodna siostra Krzysztofa Marta Klomfass, urodzona w Raszagu, pierwsza z męczennic, mówi jasno: woli zginąć, niż zostawić pacjentów i dzieci. Zostaje. Ginie w Olsztynie, w szpitalu mariackim, 22 stycznia 1945 roku. Jej ciało odnajduje po kilku dniach ks. Josef Steinki, pochodzący z Głotowa k. Dobrego Miasta, pracujący wówczas przy tym szpitalu w Olsztynie, obecnie Sługa Boży. Jej śmierć rozpoczyna ciąg tragedii – i świadectw. Bo każda z tych piętnastu kobiet poniosła męczeńską śmierć, nie zapierając się swojej wiary, człowieczeństwa ani miłości do drugiego człowieka.

Wielkość tych kobiet nie bierze się z cudów, które czyniły. Nie z wielkich przemówień ani bohater-skich czynów w świetle reflektorów. Ich świętość to codzienność: opatrywanie ran, karmienie głodnych, modlitwa przy szpitalnym łóżku, dodawanie nadziei.

Siostra Maurycja – jedna z beatyfikowanych warmińskich męczennic

Po prostu służba. Wierność Bogu i ludziom. Były, jak pisze siostra Angela, różne: jedne ciche, inne żywiołowe. Jedne z głęboką, kontemplacyjną wiarą, inne z darem radosnego świadectwa. Łączyło je jedno: powołanie. I gotowość, by je wypełnić do końca.

Nie miały broni. Ale miały coś, czego nie potrafiła zniszczyć nawet brutalność sowieckiego najeźdźcy: miłość, której nie da się zabić. Ich wybór – aby pozostać przy chorych, dzieciach, starcach, umierających – był wyborem nie tylko religijnym, ale

przede wszystkim głęboko ludzkim. Wynikającym z ich wiary i szlachetnie uformowanego sumienia.

MIŁOŚĆ AŻ PO ŚMIERĆ

Oprawcy ich nie oszczędzali. Siostry były bite, gwałcone, maltretowane, poniżane, wyszydzane, w sposób okrutny torturowane. Ale nie złamano ich. Niektóre wybaczały swoim oprawcom jeszcze przed śmiercią. Ich męczeństwo nie było tylko końcem życia – stało się świadectwem niezniszczalnej ludzkiej godności i wiary, że do końca pozostaną w najlepszych rękach – Boga. „Postawy siostr, które zginęły z rąk żołnierzy radzieckich, są dla nas w pewnych momentach niewyobrażalne. To przekraczanie samych siebie, wybaczenie, miłość do drugiego człowieka, której nam w dzisiejszym świecie często brakuje” – podkreśla s. Klara Markiewicz CSC.

W dokumentach zebranych w trakcie długiego procesu beatyfikacyjnego zapisano dziesiątki świadectw mówiących o tym, jak siostry w godzinie próby potrafiły zachować pokój serca, siłę, miłość, wiarę. Kościół uznał to świadectwo, Stolica Apostolska, po wielu latach prac i analiz, wydała dekret o beatyfikacji piętnastu zakonnic.

„BEATUS” ZNACZY SZCZĘŚLIWY

31 maja 2025 roku Braniewo stanie się miejscem wyjątkowym. To tam o godzinie 11, przy bazylice św. Katarzyny Aleksandryjskiej, odbędzie się uroczysta beatyfikacja siostr męczennic. Będzie jej przewodniczyć kardynał Marcello Semeraro, prefekt Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych. Dla Warmii to historyczne wydarzenie – pierwsza taka beatyfikacja na tej ziemi. Dla Zgromadzenia Świętej Katarzyny moment celebrowania ważnego święta.

Beatyfikacja tych piętnastu kobiet to nie tylko wyniesienie ich na ołtarze. To również przypomnienie, że nawet w najciemniejszych i najokrutniejszych czasach można wybrać dobro. Że można być silniejszym niż śmierć. W Braniewie, miejscu narodzin zgromadzenia, już od dawna trwają przygotowania. W klasztorze powstała izba pamięci, siostry codziennie modlą się za wstawiennictwem męczennic. Dla nich to nie tylko historia. To przecież ich duchowe siostry.

ZAPROSZENIE DO BRANIEWA

Dlatego dziś w imieniu siostr katarzynek, archidiecezji warmińskiej oraz wszystkich, którzy wierzą, że światło jest silniejsze niż ciemność, zapraszam do Braniewa.

Przyjedźcie 31 maja 2025 roku. Uroczystości rozpoczną się już o godzinie 10 słowno-muzycznym montażem wprowadzającym w tematykę beatyfikacji. O godzinie 11 rozpocznie się msza święta beatyfikacyjna na placu przy bazylice św. Katarzyny. O godzinie 17 odbędzie się dziękczynienie za dar beatyfikacji, a o godzinie 18.30 koncert Elbląskiej Orkiestry Kameralnej.

Niech to będzie spotkanie ze świętością. Z odwagą. Z miłością, która transcenduje wszystko. Niech to będzie nasz wspólny hołd dla piętnastu kobiet, które, gdy świat się walił, pozostały wierne do końca. I na koniec jeszcze jedna wskazówka: módlmy się za wstawiennictwem naszych siostr męczennic, zwłaszcza teraz w czasie oczekiwania na beatyfikację, ale także i potem. Bo jak mówi s. Angela Krupińska CSC, „wielu ludzi prosi o modlitwę przez wstawiennictwo tych siostr i otrzymują łaski”. Wykorzystajmy ten moment imy, którzy zawsze potrzebujemy wsparcia Nieba.

ZDZISŁAWA KOBYLIŃSKA

W CIENIU KOLUMNADY BERNINIEGO

18 maja 2025 roku byłam na placu św. Piotra, dokładnie w cieniu kolumnady Berniniego, na mszy inaugurującej pontyfikat Leona XIV, a więc w sercu jednego z ważniejszych wydarzeń, które są elementem każdego nowego pontyfikatu kolejnego papieża. Zasiadając w sektorze przeznaczonym dla korpusu dyplomatycznego, byłam uprzywilejowana nie tylko z powodu bliskości ołtarza, ale i możliwości wchłonięcia tego niezwykłego ducha wspólnoty, który ogarnął cały plac św. Piotra. Zwłaszcza, że plac wypełniony wiernymi z całego świata (choć nie po brzegi z racji bezpieczeństwa) pulsował życiem i nadzieją.

Pogoda dopisała – majowe słońce łagodnie opromieniało zdobienia fasady bazyliki, którą przecież setki razy widziałam wcześniej, ale teraz przyglądałam się z takim samym zaciekawieniem, zwłaszcza Chrystusowi górującemu na zwieńczeniu fasady. Niedzielną uroczystość, w trakcie której papież Leon XIV oficjalnie stał się głową Kościoła, przywiodła do Rzymu ponad 200 tysięcy osób i 200 delegacji rządowych z całego świata. Ceremonia rozpoczęła się o godzinie 10, gdy procesja liturgiczna wyruszyła z Bazyliki św. Piotra. Wśród uczestników znajdowali się kardynałowie, biskupi oraz duchowieństwo z różnych zakątków świata. Atmosfera była naprawdę podniosła, a jednocześnie, przy sprzyjającej aurze, radosna, niewymuszona, bez ostentacyjnej afektacji czy przesadnych uniesień, które zdarzały się na tym placu.

PALIUSZ I PIERŚCIEN RYBAKA – WIĘCEJ NIŻ SYMBOLE

Podczas mszy świętej papież Leon XIV otrzymał tradycyjne insygnia papieskie: paliusz i pierścień Rybaka. Gdy kardynał protodiakon nałożył Leonowi XIV paliusz – biały pas utkany z czystej wełny, który nosi się na ramionach, ozdobiony sześcioma haftowanymi krzyżami

i trzema ozdobnymi szpilkami – poczułam naprawdę wzruszenie. Paliusz, dar zbarranków błogosławionych wświęto św. Agnieszki, to nie ozdoba, ale przypomnienie, że papież jest pasterzem – gotowym nieść zagubione owce na swoich barkach.

Z KOLEI PIERŚCIEN RYBAKA – ZŁOTY, PROSTY, ALE GŁĘBOKO SYMBOLICZNY – UKAZUJE ŚW. PIOTRA ZARZUCAJĄCEGO SIECI. TO NIE PIERŚCIEN O CHARAKTERZE, POWIEDZIAŁABYM, MONARCHICZNYM. TO RACZEJ SYMBOL ZADANIA I SZCZEGÓLNEJ MISJI. LEON XIV, ODBIERAJĄC GO, NIE BYŁ TRIUMFUJĄCYM PRZEWÓDCĄ, ALE SŁUGĄ SŁUG BOŻYCH. WIDOK, JAK PATRZY NA NIEGO Z POKORĄ, WEWNĘTRZNIE PORUSZONY, BYŁ NAPRAWDĘ SZCZEGÓLNY. WIDAĆ BYŁO, ŻE BYŁ TO AKT ODDANIA SIĘ CAŁKOWICIE WOLI CHRYSTUSA I BYCIA JEGO NAMIESTNIKIEM NA ZIEMI. OBA TE INSYGNA WIDZIAŁAM Z BLISKA NA FOTOGRAFIACH ZAMIESZCZONYCH W KSIĄŻECZKACH,

Fot. Materiał nadestany

JAKIE WATYKAN DRUKUJE JAKO POMOC W UCZESTNICTWIE W LITURGII MSZY ŚWIĘTEJ.

HOMILIA: PRZESŁANIE NADZIEI I JEDNOŚCI

W swojej homilii papież Leon XIV podkreślił znaczenie wiary w dzisiejszym świecie. Zwrócił uwagę na to, że w wielu miejscach wiara jest wyśmiewana i marginalizowana, ale właśnie tam misja Kościoła jest najbardziej potrzebna. Leon XIV mówił o potrzebie wiary, która nie zamyka się w świątyniach, ale wychodzi ku światu. O Kościele, który nie potępia, ale prowadzi – i który sam, nieustannie, musi się nawracać.

PAPIEŻ PODKREŚLIŁ, ŻE JESTEŚMY WEZWANI DO ŚWIADCZENIA RADOSNEJ WIARY W JEZUSA ZBAWICIELA I ABYŚMY TO CZYNILI PRZED WSZYSTKIM W WYSŁUKE CODZIENNEJ DROGI NAWRÓCENIA, ALE NASTĘPNIE, TAKŻE JAKO KOŚCIÓŁ, WSPÓLNIE PRZEŻYWAJĄC NASZĄ PRZYNALEŻNOŚĆ DO PANA I NIOSĄC WSZYSTKIM DOBRĄ NOWINĘ. A WIARĘ SIĘ NIESIE „NIE PRZEZ SLOGAN CZY IDEOLOGIE, ALE PRZEZ CODZIENNE ŻYCIE, PRZEZ POKORĘ, PRZEZ MIŁOŚĆ, KTÓRA SŁUŻY, A NIE DOMINUJE”. W TYCH SŁOWACH NIE WYCZUŁAM KAZNODZIEJSKIEGO PATOSU, ALE RACZEJ AUTENTYCZNĄ PRAWDĘ, KTÓRĄ NOWY PAPIEŻ CHCIAŁ PRZEKAZAĆ NAM, KATOLIKOM.

NOWY ROZDZIAŁ W HISTORII KOŚCIOŁA

Msza święta inaugurująca pontyfikat Leona XIV była nie tylko wydarzeniem liturgicznym, ale także symbolicznym początkiem nowego etapu w historii Kościoła. Obecność tak wielu wiernych z różnych stron świata świadczy o uniwersalnym

charakterze Kościoła katolickiego i jego zdolności do jednoczenia ludzi ponad podziałami. Papież Leon XIV jako pierwszy papież pochodzący z USA i misjonarz z 30-letnim stażem w ubogim Peru z pewnością wnosi do Watykanu nowe spojrzenie i doświadczenie. Jego słowa i gesty podczas mszy świętej inaugurującej pontyfikat dają nadzieję na odnowę i umocnienie wspólnoty wiernych katolików na całym świecie.

Z perspektywy uczestnika tej uroczystości mogę powiedzieć, że papież Leon XIV to nie polityk. To nie menadżer Kościoła. To pasterz, który – jak sam powiedział – „pragnie być z nami nie jako władca, ale jako brat w drodze wiary”. Ten dzień odkrył, że nie są to tylko słowa.

I mam nadzieję, że nie była to tylko moja emocja i wewnętrzne pragnienie, ale że ten pontyfikat przebiegnie właśnie w takim duchu służby, prostoty, wierności Ewangelii i tradycyjnej nauce Kościoła, czego już bardzo oczekiwałam. A że mamy rok jubileuszowy, którego hasłem są słowa „Piełgrzymi nadziei”, to mówiąc tautologicznie, mam nadzieję, że ta nadzieja mnie nie zawiedzie. Niech ten pontyfikat będzie, jak sam papież powiedział, „czasem zasłuchania w głos Chrystusa i zaszewania Ewangelii z radością i łagodnością”.

ZDZIŚŁAWA KOBYLIŃSKA

OLIMPIĘ SPRAWDZI NOWY „ŚWIĘTY”

PIŁKA NOŻNA\\ Olimpia Elbląg jest już pogodzona z losem w tym sezonie, ale przed nią mecz z Hutnikiem Kraków, który cały czas ma o co walczyć. W sobotnim meczu w Elblągu w roli nowego trenera gości zadebiutuje Krzysztof Świątek.

Dwa z trzech ostatnich meczów w Betclie II lidze Olimpia Elbląg rozegra na własnym boisku. Czy będzie to handikap w walce o godne pożegnanie się z rozgrywkami? Elblążanie wciąż mogą postarać się o opuszczenie ostatniego miejsca w tabeli i zrealizowanie tego celu na pewno pozwoliłoby postawić niewielki plusik drużynie trenera Karola Szwedę.

W sobotę Związkowi podejmą Hutnika Kraków. Rywal z Małopolski, plasujący się na 8. pozycji w tabeli, to teoretycznie najłatwiejszy rywal Olimpii na finiszu rozgrywek, bo w dwóch ostatnich kolejkach elblążan czekają mecze kolejno z Polonią Bytom i Pogonią Grodzisk Mazowiecki. Lider i wicelider mają już zapewniony awans, ale do rozstrzygnięcia pozostała jeszcze kwestia mistrzostwa rozgrywek.

Hutnik przyjedzie do Elbląga z nowym trenerem na ławce. Krakowianie przegrali trzy ostatnie mecze i wypadli ze strefy barażowej o awans do I ligi, a słabszą

Czy piłkarze Olimpii w końcówce sezonu sprawią jeszcze odrobinę radości sobie i swoim kibicom?

dyspozycję zespołu utratą stanowiska przypłacił Maciej Musiał. W końcówce sezonu zespół poprowadzi 38-letni Krzysztof Świątek, wychowanek, wieloletni zawodnik i trener akademii klubu Hutnika. Z pewnością nikt z obozu krakowskiego klubu nie wyobraża sobie

innego debiutu trenera „Świętego” niż zwycięstwo z czerwona latarnią ligi.

W meczu z Hutnikiem można oczekiwać kolejnych zmian kadrowych w zespole Olimpii. Przed tygodniem w Kaliszu do bramki wskoczył Alessio Valion, zastępując Andrzeja Wi-

tana. Do dyspozycji trener nie będzie miał tym razem Oskara Kordykiewicza, ukaranego bezpośrednią czerwoną kartką w końcówce spotkania z KKS, więc być może szansę gry od początku meczu dostanie kolejny z młodych graczy elbląskiego klubu.

Początek rywalizacji Olimpii z Hutnikiem ogodz. 17.

LSZ

Harmonogram 32. kolejki: Piątek:

Wista Puławy – Olimpia Grudziądz (17), Świt Szczecin – Resovia Rzeszów (17.30), GKS Jastrzębie-Zdrój – Zagłę-

bie II Lubin (18), Skra Częstochowa – Rekord Bielsko-Biała (19), Podbeskidzie Bielsko-Biała – ŁKS II Łódź (20)

Sobota:

Pogoń Grodzisk Mazowiecki – KKS 1925 Kalisz (12.45), Wieczysta Kraków – Zagłębie Sosnowiec (15), Polonia Bytom – Chojniczanka Chojnice (19.30)

Po 31. kolejkach

1. Polonia	70	67:31
2. Pogoń	68	59:31
3. Wieczysta	59	60:25
4. Chojniczanka	58	42:24
5. Podbeskidzie	45	39:34
6. Kalisz	44	34:37
7. Świt*	44	52:50
8. Hutnik	43	40:55
9. ŁKS II	41	40:44
10. Zagłębie	41	44:49
11. Resovia	40	42:45
12. Olimpia G.	39	39:43
13. Wista**	36	42:62
14. Jastrzębie	35	31:32
15. Rekord*	32	43:49
16. Zagłębie II	31	48:54
17. Skra**	22	28:53
18. Olimpia E.	19	27:59

* Mecz mniej.

** Skra ukarana siedmioma punktami ujemnymi.

*** Wista ukarana dwoma punktami ujemnymi.

KOBIERZYCE NA ZAKOŃCZENIE

PIŁKA RĘCZNA\\ Ostatnim w tym sezonie rywalem Energi Startu Elbląg będzie KPR Gminy Kobierzyce. Elblążanki zakończą rozgrywki na 4. pozycji w tabeli bez względu na wynik sobotniego starcia.

Zespół z Elbląga zakończy sezon 2024/2025 spotkaniem rozgrywanym na wyjeździe. Rezultat osiągnięty podczas wyprawy do Kobierzyc nie będzie miał znaczenia dla końcowej klasyfikacji rozgrywek, bo najważniejsze rozstrzygnięcia już zapadły. KPR Gminy Kobierzyce znów zakończył zmagania na podium, zajmując trzecie miejsce, a Start jest pewny pozycji o jedno oczko niżej, która jest najlepszym osiągnięciem klubu w ostatnich sezonach.

Mecz w Kobierzycach będzie kolejną ważną próbą

zespołu trenerki Magdaleny Stanulewicz. W zasadniczej fazie elblążanki potrafiły postawić się rutynowanym rywalkom, ale nieznacznie uległy w obu meczach. W pierwszym spotkaniu w ramach grupy mistrzowskiej Start wygrał pewnie 31:25, po raz pierwszy i jak na razie jedyny wygrywając z zespołem z ligowego top 3.

Zwycięstwo w połowie kwietnia z Kobierzycami we własnej hali było ostatnią wygraną Startu. W kolejnych meczach elblążanki musiały uznać

Fot. Energia Start Elbląg

Przed elblążankami ostatnie spotkanie bardzo udanego sezonu

wyższość nie tylko drużyn z Lublina i Lubina, ale tak-

że z Gniezna – po rzutach karnych – i Piotrkowa Try-

bunalskiego, który wygrał jedną bramką. W rewanżu z Kobierkami nie zagra zawieszona na trzy mecze Aleksandra Zych, ale mimo że nieobecna na boisku, liderka Startu wystąpi w jednej z głównych ról. W klasyfikacji najlepszych strzelczyń sezonu ma dziesięć goli przewagi nad Magdaleną Drażyk z KRP Gminy Kobierzyce, więc jej koleżanki mogą pomóc jej w zgarnięciu indywidualnego tytułu.

Sobotnie spotkanie w Kobierzycach zaplanowano już ogodz. 12.30.

LSZ

Pozostałe mecze

28. kolejki:

KGHM Zagłębie Lubin – FunFloor Lublin, Piotrcovia Piotrków Trybunalski – Urbis Gniezno

Po 27. kolejkach

1. Zagłębie	75	847:574
2. FunFloor	68	825:673
3. Kobierzyce	57	763:695
4. Start	40	759:814
5. Urbis	35	764:782
6. Piotrcovia	32	727:763
7. Ruch	26	635:705
8. Sośnica	19	600:698
9. Młyny	18	578:670
10. Szczepiornio	17	615:741

RELAKS

z Gazetą Olsztyńską

Sudoku

			7		2			
			5	8			3	6
2	7				9			
6				1		9	7	5
					5	8	2	3
9		8	2					1
			8			3	4	2
3		9	1		4			
4	8	7			6	5		

812

				5				
		4	8	1		5		2
	9			2	7			6
9		5	7	4				
					1	9	3	
8			5	9			2	
		9						
	7					8		4
6			2					

813

6	3				7			
9		4						
		2	8			4	6	5
	5					7	4	
			6					8
	4			7			2	1
7	6	9		1		8		
	2				9	5		7
		3		8		6		

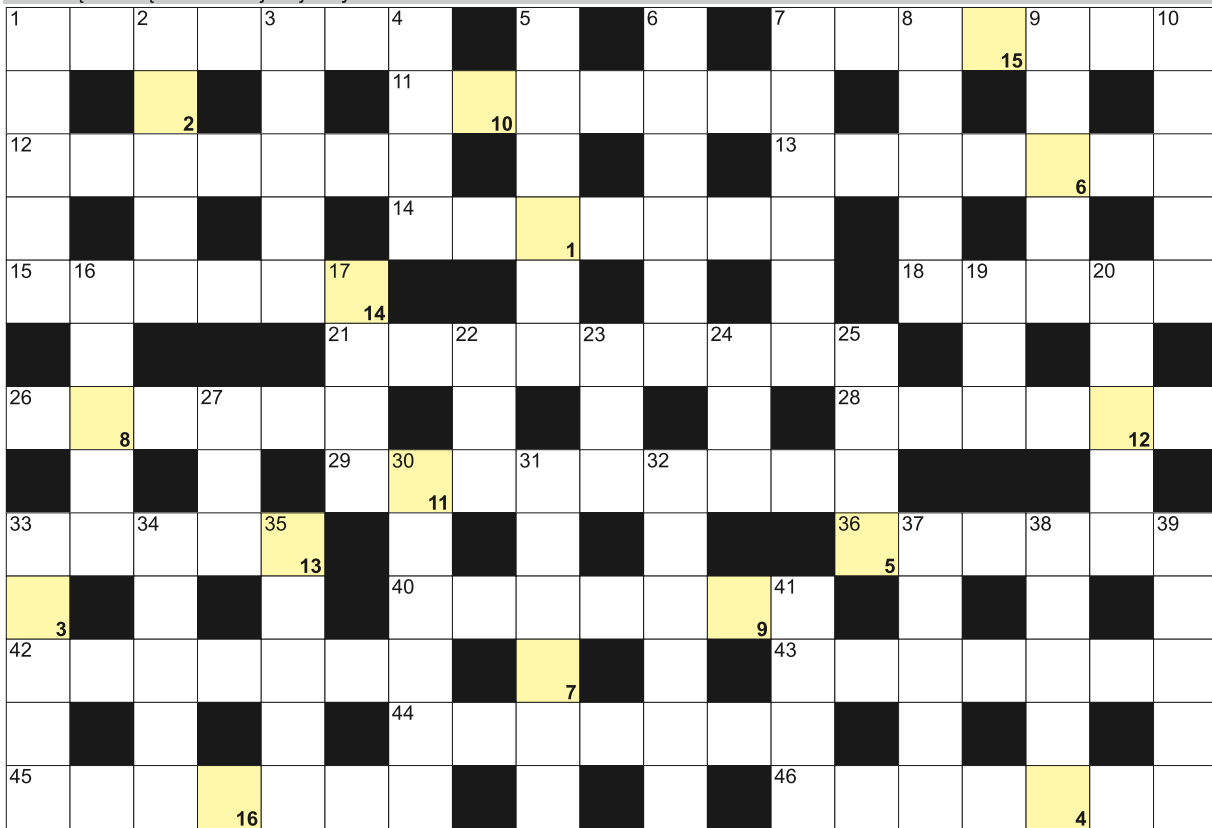
814

Znajdź 10 różnic

KRZYŻÓWKA z HASŁEM

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 16 utworzą rozwiązanie niniejszej krzyżówki

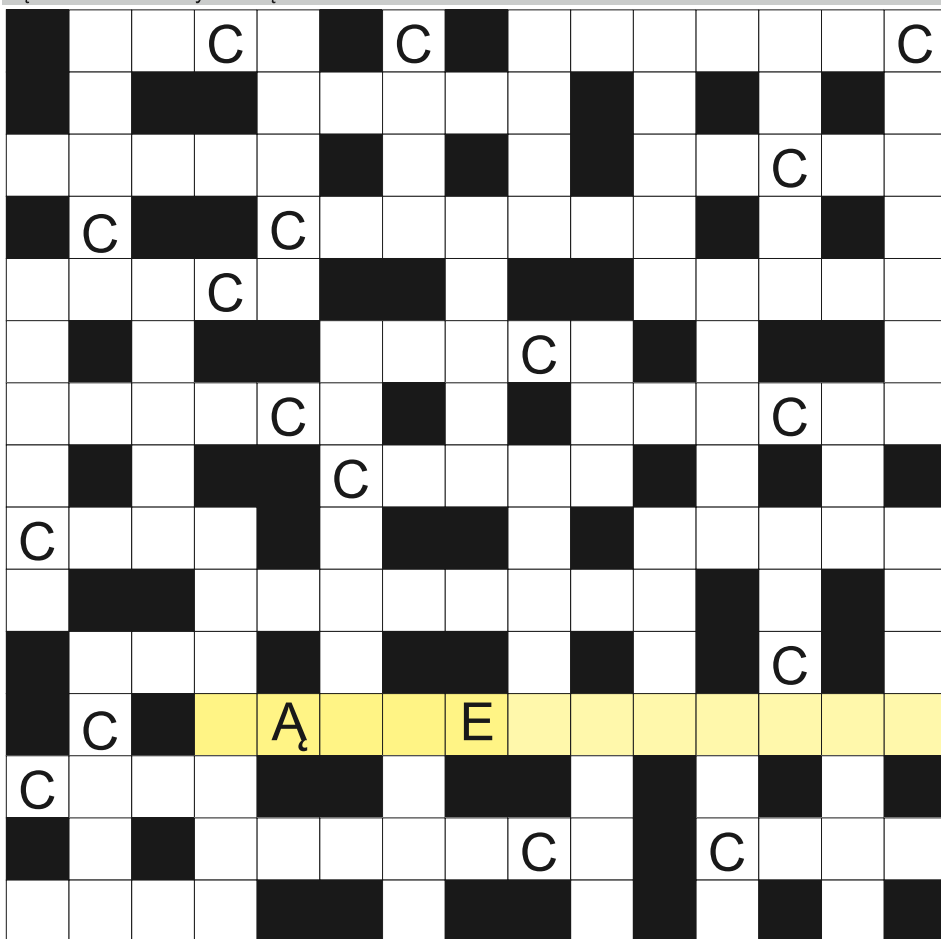

POZIOMO: 1) śmieszny film; 7) boranatrokalcyt inaczej; 11) irlandzki likier do kawy; 12) padają jesienią; 13) stolica Bhutanu; 14) rodzinne miasto Tomasza Kota; 15) papużak afrykański; 18) Jorge, napisał "Kakao"; 21) zasób możliwości, zdolności; 26) śniadanie do mleka; 28) jeden z krasnoludków Królowej Śnieżki; 29) ostra wymiana zdań, kłótnia; 33) rynek w dawnej Grecji; 36) buraki z chrzanem; 40) Romain, autor "Jana Krzysztofa"; 42) z plecakiem na szlaku; 43) zapas; 44) dobra ocena w szkole; 45) tworzone kredkami; 46) inaczej nudności.

PIONOWO: 1) drużyna narodowa; 2) słup z flagą; 3) gruba deska; 4) brat Kaina; 5) samotnicy bez pary; 6) żołnierz w niewoli; 7) uchwalana w Sejmie; 8) żona Zygmunta Krasińskiego; 9) inaczej posocznica; 10) największe jezioro Nowej Zelandii; 16) więcej niż nawyk; 17) powszechny lub towarów; 19) do mycia podłogi; 20) ogrodnicy lub budowlany w markecie; 22) przepływa przez Gironę; 23) biblijny budowniczy Arki; 24) budowla piętrząca rzekę; 25) kłamać, oszukiwać; 27) przodek krowy; 30) drogowi lub morscy; 31) octowa do śledzi; 32) bławatki na polu; 33) król od Okrągłego Stołu; 34) przykrycie stołu; 35) Lupin z książek Maurice'a Leblanca; 37) marynarski lub gordyjski; 38) ryba nazywana "japończykiem"; 39) gwałtowne napady; 41) waluta Armenii.

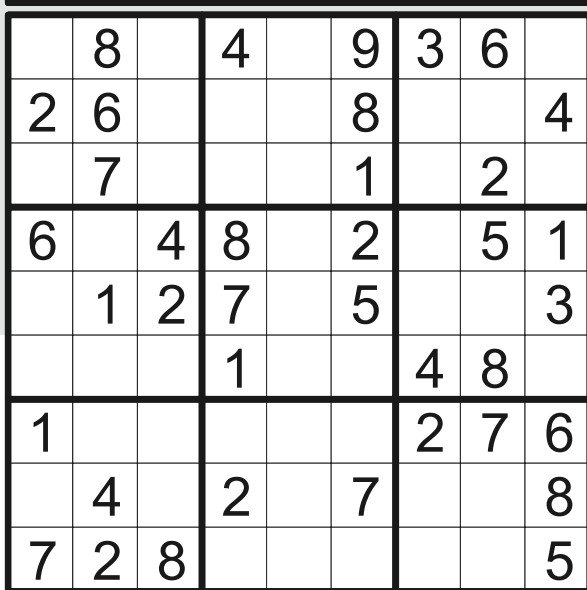
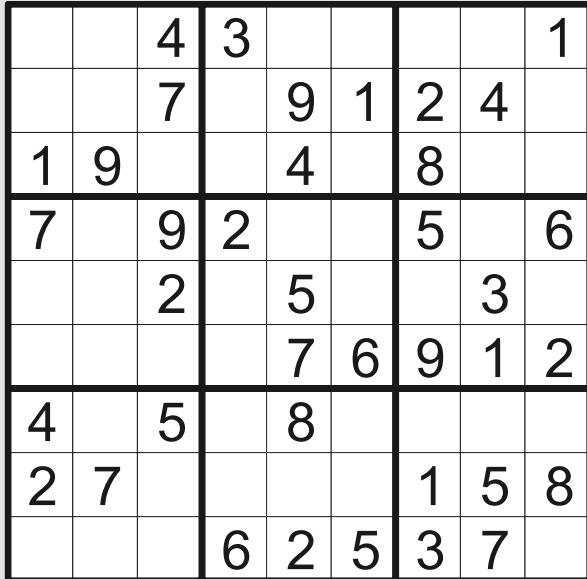
JOLKA z HASŁEM

Hasło z kolorowych pól z literami "A" oraz "E" utworzy rozwiązanie:

Na diagramie ujawniliśmy wszystkie spółgłoski "C" i dwie litery rozwiązania. Miejsce wpisu hasła do odgadnięcia. Rozwiązaniem jest hasło z kolorowych pól z oznaczonymi literami "A" i "E".

Malczewski, malarz; francuski lub waliński; pierwiastek Sn; spichlerz zbożowy; pustkowie i barbarzyńcy; sprężynowy w łóżku; dawniej neuroza; przepływa przez Toruń; napoleonki lub markizy; jego stolicą Ndżamena; miejsce gry aktorów; więzienne pokoje; Ignacy, subiekt z "Lalki" Prusa; oddział ratunkowy w szpitalu; wyznaczone porcje żywności; dawna stolica Niemiec; francuski ser de Meaux; błękitne nad głowami; olbrzymy z jednym okiem; najwyższy szczyt Japonii; obniżana przy wyprzedaży; rzeka w Hobart; lichy, tandetny obraz; Disney, twórca Myszki Miki; ... Blanc, najwyższy w Alpach; wiązanki pogrzebowe inaczej; Blair, były brytyjski premier; ... coupe, wydłużone nadwozie; rzeka w Porto; koreańska marka samochodu; Pekka Nikkola, fiński skoczek; renkloda, śliwa domowa; mordownik, roślina; Szewińska i Santor; rakietą świetlna; zapalany na grobie; kraj z Mosulem; Samuel, autor "Czekając na Godota"; Tajlandia kiedyś; słodki ziemniak; przysięgłych w sądzie; najwyższy szczyt Starej Płaniny; zawieszona do barwienia drewna; chrząszcz cieśla.

WYKREŚLANKA: znajdź 20 nazwisk znanych kompozytorów. Wykreślisz je od góry do dołu, od lewej do prawej oraz na ukos: Elsner, Bach, Mozart, Chopin, Górecki, Strauss, Kilar, Różycki, Wagner, Haydn, Bizet, Debussy, Brahms, Orff, Rytel, Borodin, Salieri, Pacini, Lehar, Liszt:

23 - 29 maja 2025

dodatek
TELEWIZYJNY DO TWOJEJ GAZETY

Treść programu i foto dzięki uprzejmości: Prasowej Agencji Telewizyjnej, Polsatu, TVP1, TVP2, TVN, TV4, TVN7, TV Puls, TV Trwam, TVP Kultura INFORMUJEM Y, ZE REDAKCJA NIE PONOSI ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ZMIANY W PROGRAMACH TV

Wydawca: Dodatek sp. z o.o., ul. Wiatrakowa 11/3, 85-115 Bydgoszcz, tel. 516-018-821, e-mail: iwona@magraf.pl. Redaktor naczelny: Sławomir Grzmieł ISSN 1643-2460 - Skład komputerowy: Magraf sp.j.

Poniedziałek

20:30 Biedermann i podpalacze
TVP 1
Teatr Telewizji, 2025

Bohater sztuki, Gottlieb Biedermann, jest typowym reprezentantem społeczności mieszczańskiej. Poczciwy, trochę naiwny, wiodący spokojny żywot i bardzo majątny, za najwyższy cel w życiu uważa zachowanie tego stanu. Pewnego dnia w jego domu pojawiają się dwaj nieznajomi, którzy z pozoru wyglądają niewinnie. Jeden jest bezrobotnym zapaśnikiem, drugi byłym kelnerem. Biedermann próbuje „zaprzyjaźnić się” z nimi, myśląc, że obłaskawi zło. Wierzy, że kolejne ustępstwa pozwolą mu zachować dotychczasowy status i spokój. W rze rzeczywistości zaś staje się mimowolnym sprawcą własnej klęski.

Piątek

00:10 Przymierze
POLSAT
Dramat wojenny, Wielka Brytania, Hiszpania, USA, 2023.

Film opowiada o losach amerykańskiego żołnierza, stacjonującego w Afganistanie, i przewodnika, który ocalił mu życie. W marcu 2018 roku starszy sierżant John Kinley i jego oddział wpadają w zasadzkę. W miejsce zabitego tłumacza dołącza w tedy do Amerykanów Afgańczyk Ahmed Abdullah. Wkrótce potem z narażeniem własnego życia Abdullah ratuje od śmierci Kinleya - ciężko rannego przenosi przez góry, opanowane przez terrorystów. Po powrocie do domu John dowiaduje się, że, wbrew składanym obietnicom, rząd amerykański odmówił Ahmedowi azylu w Stanach Zjednoczonych.

Wtorek

23:00 Bez hamulców
POLSAT
Sensacyjny, USA, 2012

Wilec należy do elity rowerowych kurierów w Nowym Jorku. Chłopak całymi dniami zмага się z czasem i na ostrym kole, rowerze bez przerzutek i hamulców, dostarcza przesyłki niecierpliwym klientom. Pewnego dnia Wilec otrzymuje bardzo ważne zlecenie. Jego zadaniem jest przekazanie w godzinach szczytu pewnej koperty. Niestety, jej przejęciem zainteresowany jest skorumpowany policjant Bobby Monday, który rusza w pościg za chłopakiem. Czy kurier zdoła wygrać z czasem, dostarczyć przesyłkę i ocalić swoje życie?

Sobota

00:00 Bez litości
POLSAT
Sensacyjny, USA, 2014

Robert McCall - uznany za zmarłego, był agent amerykańskiego wywiadu, ukrył się przed mroczną przeszłością w Bostonie. Niczym zwyczajny mężczyzna, za dnia pracuje w sklepie z materiałami budowlanymi, nocami czyta książki w całonocnej restauracji i poznaje młodą prostytutkę o imieniu Teri. Gdy pewnej nocy dziewczyna nie zjawia się w lokalu, Robert zaczyna się o nią niepokoić. Dowiaduje się, że została ciężko pobita przez sprawujących nad nią kontrolę, rosyjskich gangsterów. Pragnąc ocalić Teri, McCall usiłuje wykupić jej wolność.

BEZ LITOŚCI 2: WTOREK, 20:15

Niedziela

22:15 Ścigany
TVN 7
Sensacyjny, USA, 1993

Życie cenionego chirurga z Chicago, doktora Richarda Kimble ukladalo się bez zarzutu: piękna żona, ugruntowana pozycja zawodowa, luksusowy dom. Niczym nie zmyślony spokój trwa aż do nocy, podczas której zamordowano Helen. Po powrocie z pracy, Kimble zaszkodził w swoim domu intruza. Kilka chwil później znalazł śmiertelnie ranną żonę, która wkrótce umarła. Kimble zostaje oskarżony o zabójstwo, a jego relacja o jednorożkim mężczyźnie nie zostaje potraktowana poważnie. Kimble skazany zostaje na śmierć. W drodze do więzienia, w autobusie przewożącym skazanych dochodzi do próby ucieczki.

Środa

00:50 Jak to robią single
TVN 7
Komedia, USA, 2016

Istnieją szczęśliwi single, nieszczęśliwi single i jest jeszcze... Alice. I Robin. Lucy. Meg. Tom oraz David. W Nowym Jorku roi się od singli poszukujących drugiej połówki - nieważne czy pragną miłości na całe życie, rozrywki na jedną noc, czy czegoś pomiędzy bytym a drugim. Tym, co łączy ich wszystkich w gąszczu sms-owych flirtów i przygodnego seksu, jest potrzeba zrozumienia, jak to jest tak naprawdę być singlem w świecie pełnym, stale ewoluujących definicji, miłości? Poszukiwanie szczęścia w mieście, które nigdy nie śpi dawniej nie było tak ekscytujące...

INNE DATY EMISJI: TVN, SOBOTA, 22:20

Czwartek

01:10 Za wszelką cenę
TVP 1
Dramat, USA, 2004

Frankie Dunn, zmęczony życiem, samotny trener i właściciel bokserskiej sali treningowej w Los Angeles, zatrudniający jako dozorcę i pomocnika również wiekowego byłego boksera, Eddiego Duprisa, prowadzi paru zawodników, z których największe szanse na sukces ma „Duży Willie”. Ale chłopak chce walczyć i zarabiać, a Frankie unika ryzyka, więc wkrótce Willie przechodzi pod skrzydła konkurencji. Pewnego dnia w sali Dunna pojawia się 31-letnia Maggie Fitzgerald, kelnerka marząca o karierze bokserskiej.

INNE DATY EMISJI: ŚRODA, 20:30

PIĄTEK • 23 maja

TVP 1	TVP 2
05:10 Akacja 38 - serial 05:55 Info Poranek	04:45 Rodzinka.pl - serial komediowy
07:00 Transmisja Mszy Świętej	05:15 M jak miłość - serial, 2024
07:30 Agape Blisko Ciebie - mag.	06:05 Wstęp Wolny - felieton
08:00 Białe tango - serial, 1981	06:20 Anna Dymna - spotkajmy się
09:05 Ranczo - serial obycz.	09:55 Komisarz Alex - serial krym.
09:55 Komisarz Alex - serial krym.	10:45 Ojciec Mateusz - serial
10:45 Ojciec Mateusz - serial	11:35 Okrasa tamie przepis - magazyn kulinarny
11:35 Okrasa tamie przepis - magazyn kulinarny	12:10 Agrobiznes
12:10 Agrobiznes	12:30 Agropogoda - magazyn
12:30 Agropogoda - magazyn	12:35 Magazyn Rolniczy
12:35 Magazyn Rolniczy	12:55 Natura w Jedyne - Niepokromione
12:55 Natura w Jedyne - Niepokromione	12:55 Wielkie Jeziora - dok., Austria, Kan., 2022
14:00 Wichrowe wzgórze - serial obycz., Turcja, 2024	14:00 Wichrowe wzgórze - serial obycz., Turcja, 2024
14:55 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny	14:55 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny
15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej	15:35 Gra słów. Krzyżówka - teleturniej
16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja	16:05 Dziedzictwo - serial, Turcja

TVN

05:40 Uwaga! - program interwencyjny

05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy

06:50 Kuchenne rewolucje - Dzisiaj odwie dzimy lokal „Zamek” w Szczecinku, prowadzony przez Rafała.

07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny

11:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy

12:35 Ukryta prawda - program obyczajowy

15:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy

16:55 Detektywi - W drodze ze szkoły do domu został uprowadzony 10-latek. Detektywi Maciej Dębosz i Jakub Nowacki wraz z policją podejrzewają, że chłopiec został porwany dla okupu.

POLSAT

06:00 Nowy dzień Polsat News

08:00 Halo tu Polsat - poranny program informacyjny-rozrywkowy

11:25 Gliniarze - Kobieta nie wraca z krótkiego wyjazdu do agroturystyki. Policja odnajduje jej ciało w rzecze...

14:35 Dlaczego ja? - serial paradokumentalny

15:50 Wydarzenia - program informacyjny

16:15 Pogoda

16:20 Interwencja - magazyn

16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy

17:00 Gliniarze - Dochodzi do niegroźnej stłuczki. Sprawcy najechania przekazują poszkodowanemu kierowcy gotówkę i odjeżdżają. Szybko wychodzi na jaw, że

18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy

TVP Kultura

07:10 Tamte lata, tamte dni - Andrzej Seweryn - magazyn

07:50 Podróż z historią - Na torach historii - dok., Polska, 2016

08:30 Wstęp Wolny - felieton

08:55 Muzyka w sieci - magazyn muzyczny

09:20 Homolowie na urlopie - komedia, Czechosłow., 1972

11:00 Noce i dnie - serial, 1977

12:05 Peter Falk, jak być Columbo - dok., Franc., 2018

13:15 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka - magazyn

13:50 Opole na bis - 80 lat Polskiego Radia - koncert, 2005

14:30 Poważna siła - dok., USA, 1988

16:15 21 Przegląd Piosenki Aktorskiej - gala, 2000

TV Puls

06:00 Policjanci z Miami - serial kryminalny

08:00 Kobra - oddział specjalny - Semir zostaje poręczycielem Dubińskiego. Wraz z Paulem chcą mu pomóc zacząć nowe życie w innym mieście.

10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018

10:55 Maria z przedmieścia - serial obyczajowy

12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018

13:50 Lombard. Życie pod zastaw - Antoni Pakula i Henryk Mitras - obaj po 60-tce - to mieszkający prywatnego hospicjum. Kierowniczka ośrodka wzywa na rozmowę rodziny obu panów - przekazuje im, że obaj grają w kości, palą w pokojach, a nawet piją alkohol. Okazuje się, że panowie mają swój plan...

teleexpress

17:00 Teleexpress

17:15 Pogoda

17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny

17:55 Klan - telenowela TVP

18:25 Reporterzy - magazyn

18:35 Flesz

18:45 Akacja 38 - serial

19:30 Program inform. 19:30

19:55 Pytanie dnia

20:10 Sport: Pogoda

20:30 Królowie - serial historycz.

21:05 Komisarz Alex - serial krym.

22:00 Sekielski wieczorową porą

23:05 Jak rozpatęłam II wojnę światową - Za bronią - kom., Polska, 1970

00:30 Erynie - Liczba nierządnic - serial krym., Polska, 2021

01:30 Błąd systemu - dram., Niemcy, 2019

03:40 Sprawa dla reportera

WYDARZENIA

18:50 Wydarzenia - program informacyjny

19:15 Lepsza Polska - program publicyst. Doroty Gawryluk

19:30 Sport: Pogoda

20:00 Polsat Hit Festiwal - koncert

00:10 Przymierze - sens., Wilk. Bryt., Hiszp., USA, 2023. Dramat wojenny opowiada o losach amerykańskiego żołnierza, stacjonującego w Afganistanie, i lokalnego przewodnika, który ocalił mu życie.

02:40 Świat według Kiepskich - serial komediowy

03:40 Nasz Wolny Dom - program rozrywkowy

04:40 Disco Gramy - program muzyczny

05:00 Kto was tak urządził - program poradnikowy

Portrety

18:20 Portrety - Jan Łosakiewicz - felieton

18:50 Wielcy mistrzowie malarstwa - Renoir - serial dok., Franc., 2015

20:00 Wstęp do filmu - C'mon C'mon

20:05 Wieczór kinomana - C'mon C'mon - dram., USA, 2021

22:10 Tygodnik Kulturalny

23:05 Czwartkowy klub filmowy - Przełęcz ocalałych - dram., USA, Australia, 2016

01:35 Noc krótkich filmów - Do raj - Rozwiązanie - filmy krótkometr.

02:20 Midsommar - W biały dzień - dram., USA, 2019

04:55 Muzyka w sieci - magazyn muzyczny

TV Trwam

09:45 Jestem Mamą 10:00 Inf. dnia

10:15 Rozmowy niedok. 11:25 Głos Polski

11:35 Natura et Homo 12:00 Regina Coeli

12:03 Inf. dnia 12:20 Wyd. lasu. Ptaki

13:05 Świat widziany sercem 13:30 Msza św. 14:30 Drzwi do lasu

14:55 Słowo życia 15:00 Modlitwa do Bożego Miłosierdzia

15:20 Mo cni w Wierze 15:50 Ma się rozumieć

16:00 Inf. dnia 16:10 Natura Obiektywnie

16:30 Mateczniki Polskości 16:40 Prosto o gosp. 17:00 Polonia

17:30 Geopolityka 17:55 Poczet Wlk. Polaków

18:00 Regina Coeli 18:05 Inf. dnia

18:15 Westerplatte Młodych 19:00 Warto zauważyć...

19:30 Brat Franciszek 20:00 Inf. dnia

20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyznę

21:00 Apel Jasnog. 21:20 Inf. dnia

21:40 Polski Punkt Widzenia 22:00 Umlowię. Droga do Świętości

SOBOTA • 24 maja	
TVP 1	TVP 2
04:55 Skutki noszenia kapelusza w maju – obycz., Polska, 1995	04:55 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia – serial obyczajowy, Polska, 2025
06:20 Balans bieli – magazyn	06:30 Dla niesłyszących – M jak miłość – serial obyczajowy, 2025
07:00 Transmisja Mszy Świętej	07:30 Pytanie na śniadanie – magazyn poranny
07:40 Rok w ogrodzie	11:15 Górna półka smaku – cykl kulinarno-detektywistyczny
08:05 Rok w ogrodzie Extra – magazyn	11:50 Dobry tytuł – magazyn literacki
08:20 Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych	12:25 Nasz dom w górach – serial obycz., Niemcy, 2019
08:50 Ranczo – serial obycz.	13:25 Rosół polski – magazyn kulinarny
09:50 Komisarz Alex – serial krym.	14:00 Familiada – teleturniej
10:45 Ojciec Mateusz – serial	14:35 Kolo fortuny – teleturniej
11:45 Poznaj Dobrą Żywność – relacja z Pikniku – reportaż	15:15 Szansa na sukces. Opolo 2025 – widowisko muzyczne
12:25 Reporter Cogburn – fab., USA, 1975	
14:25 Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny	
15:00 W 80 dni dookoła świata – serial przyg., Franc., Włochy, Niemcy, 2021	

TVN
05:35 Uwaga! – program interw.
05:50 Ukryta prawda – 36-letni Marcin po śmierci żony samotnie wychowuje 16-letnią Milenę. Relacje pomiędzy ojcem i córką są trudne.
06:45 Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy
07:45 Dzień Dobry TVN – magazyn poranny
11:30 Na Wspólnej Omnibus – serial obycz., Polska
13:20 Szpital św. Anny – Dr Katarzyna Hajduk, pediatra, zajmuje się kilkuletnim, który przyjechał na SOR z powodu problemów z oddychaniem.
15:20 Magda gotuje internet – program kulinarno-rozrywkowy
15:50 Zróbmy sobie dom – program rozrywkowy

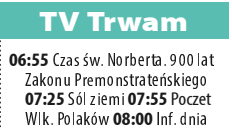
TVP Kultura
06:00 Sportowiec mimo woli – komedia, Polska, 1939
07:25 Mistrzowie muzyki filmowej - Lata dwutysięczne – dok., Wlk. Bryt., 2019
08:25 Beethoven: Symphony No. 3 Eroica – koncert, Niemcy, 2020
09:35 Powagqatsi – dok., USA, 1988
11:20 Muzyka w sieci – magazyn muzyczny
11:50 Tamte lata, tamte dni – Muniek Staszczak – magazyn
12:30 Wielcy mistrzowie malarstwa - Pissarro – serial dokument, Francja, 2015
13:35 Panienci z Rochefort – musical, Francja, 1967
15:50 Wydarzenie aktualne – program informacyjny

TVN 7
05:20 Szkoła – Maja Skrzyńska z powodu alergii nie może używać kosmetyków do makijażu. Jej przyjaciółka chcąc ją pocieszyć zapewnia nastolatkę, że jego brak jest teraz w modzie.
06:25 Wiza na miłość – serial paradokumentalny
07:25 Bugs Bunny Builders – animacja
08:10 Lego Ninjago – przyg., USA, Dania, Australia, 2017. Bohaterowie filmu muszą pokonać złego lorda Garmadonę, Najgorszego Gościa Wszech Czasów...
10:20 Ukryta prawda – program obyczajowy
11:20 Mówię Wam – talk-show
12:25 Ukryta prawda – program obyczajowy
14:25 Detektywi – program kryminalny
15:25 The Floor – teleturniej

TV 4
06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 07:00 Wielkie tajemnice historii 08:50 Galileo – ciekawostki popularnonaukowe, intrygujące zagadki ze świata nauki i techniki 10:50 Ewa gotuje – program kulinarny
11:20 Malanowski. Nowe rozdzianie – serial kryminalny
13:25 Zaginiony świat: Park jurajski – SF, przygodowy, USA, 1997
16:00 Diamentowa afeta – akcja, kom., USA, Niemcy, 1999
18:00 Park jurajski III – SF, przygodowy, USA, 2001
20:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto
00:00 STOP Drogówka – serial policyjny
01:00 Nowe wierzenia i stare sekty 02:55 Interwencja – magazyn reporterów
03:25 Lubie disco! 04:25 Top 10 – Lista Przebojów 05:30 Telezakupy TV Okazje

NIEDZIELA • 25 maja	
TVP 1	TVP 2
05:30 Sprawa dla reportera	05:25 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia – serial obycz., 2025
06:20 Słownik polsko@polski – talk-show prof. J. Miodka	06:35 Dla niesłyszących – M jak miłość – serial obycz., 2025
06:55 Słowo na niedzielę	07:30 Pytanie na śniadanie – magazyn poranny
07:00 Transmisja Mszy Świętej	11:25 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka – magazyn
08:00 Tydzień	12:00 To jest mój sen – koncert Edyty Bartosiewicz – widowisko
08:30 Moje zdrowie – magazyn	13:00 61. KFPF w Opolu – „Zakochani są wśród nas”, czyli piosenki Janusza Kondratowicza, 2024
08:50 Wojna domowa – serial komediowy TVP, 1965	14:00 Familiada – teleturniej
09:35 Jan Serce – serial, 1981	14:30 Kolo fortuny – teleturniej
11:00 Komisarz Alex – serial krym.	15:10 Szansa na sukces. Opolo 2025 – widowisko muzyczne
11:55 Między ziemią a niebem	16:10 Cudowne lata – widowisko rozrywkowe
12:00 Regina Coeli, Watykan	
12:15 Między ziemią a niebem	
12:45 Pielgrzymi Nadziei – rep.	
13:05 Opowieść o dzieciach – dokument, USA, 2021	
14:00 Koziorożec himalajski i jego królestwo – dok., Indie, 2022	
14:40 Jak rozpuściłem II wojnę światową – Za bronią – kom., Polska, 1970	
16:05 Dziedzictwo – serial, Turcja	

TVN
05:20 Uwaga! – program interwencyjny
05:35 Batwheels I – animacja
05:50 Ukryta prawda – program obyczajowy
06:45 Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy
07:45 Dzień Dobry TVN – magazyn poranny
11:30 Magda gotuje internet – program kulinarno-rozrywkowy
12:05 Co za tydzień – magazyn rozrywkowy
12:45 Kosmiczny mecz II: Nowa era – przyg., USA, 2021
15:10 Harry Potter i księżę półkrwi – przyg., Wlk. Bryt., USA, 2009
18:30 The Traitors. Zdraycy – reality show
19:00 Fakty
19:30 Sport
19:35 Raport Roland Garros

POLSAT
06:00 Nowy dzień! Polsat News
08:00 Halo tu Polsat – poranny program informacyjny-rozrywkowy
11:10 The Americas – Patagonia – serial dokumentalny
12:10 Pan Popper i jego pingwiny – kom., USA, 2011. Przeniesiona dla całej rodziny komedia z Jimem Carreyem w roli mężczyzny, który dostaje w spadku sześć pingwinów.
14:15 Zew krwi – sens., USA, 2020. Zrealizowany na podstawie klasycznej powieści Jacka Londona, ten film to epicka przygoda. Opowiada o porywającej historii Bucka, psa o wielkim sercu i Johna Thorntona, człowieka, któremu Buck musi zaufać.
16:35 Nasz Nowy Dom – program rozrywkowy

TVP Kultura
06:00 Opole na bis – koncert, 2011
07:05 Rozmowy (nie)wygodne – Małgorzata Potocka
08:00 Liturgia prawosławna na Monte Casino
09:05 Rendez-vous z Mauricem Chevalierem – dok., Franc., 2021
10:05 Wodecki Festiwal – koncert, 2024
11:05 Agatha Christie 4 – Dlaczego nie Evans? – serial, Wlk. Bryt., 2022
12:00 Od ucha do ucha – Sowia odyscja – film anim.
12:40 W poszukiwaniu dobrego filmu – magazyn
13:20 Pan Majestek – fab., USA, 1974
15:15 Portrety – Jan Łoskiewicz – felieton
15:35 Mistrzowie muzyki filmowej - Lata dwutysięczne – dok., Wlk. Bryt., 2019

TV Puls
05:55 Kobra – oddział specjalny – serial kryminalny
06:50 Wojciech Ciejrowski. Boso – Karaiby – Tym razem na tapet weźmiemy niezwykle interesujący temat, jakim jest... trzcina cukrowa.
07:45 Wojciech Ciejrowski. Boso – Karaiby – Tym razem na tapet weźmiemy niezwykle interesujący temat, jakim jest... trzcina cukrowa.
09:00 Taki jest świat – przegląd wydarzeń z całego globu.
10:00 Taki jest świat – przegląd wydarzeń z całego globu.
11:00 Taki jest świat – przegląd wydarzeń z całego globu.
12:00 Taki jest świat – przegląd wydarzeń z całego globu.
13:00 Taki jest świat – przegląd wydarzeń z całego globu.
14:00 Taki jest świat – przegląd wydarzeń z całego globu.
15:00 Taki jest świat – przegląd wydarzeń z całego globu.

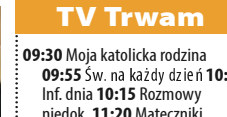

TVN 7
05:00 Szkoła – Przemek Mróz na portalu randkowym poznaje dużo starszą od siebie kobietę. Licealista myśli, że wpadł jej w oko, ale ona umawia się z nim, ponieważ chłopak przypomina jej tragicznie zmarłego syna.
06:00 Wiza na miłość – serial paradokumentalny
06:55 Bugs Bunny Builders – animacja
07:10 Goonies – przyg., USA, 1985. Szperając na strychu, dwaj bracia, Mikkey i Brand, trafiają na starą mapę. Podobno należała ona kiedyś do groźnego pirata Jednookiego Willy'ego. Jeżeli mapa jest prawdziwa, to być może doprowadzi ich do ukrytego przez rabusia skarbu...
09:35 Ukryta prawda – program obyczajowy

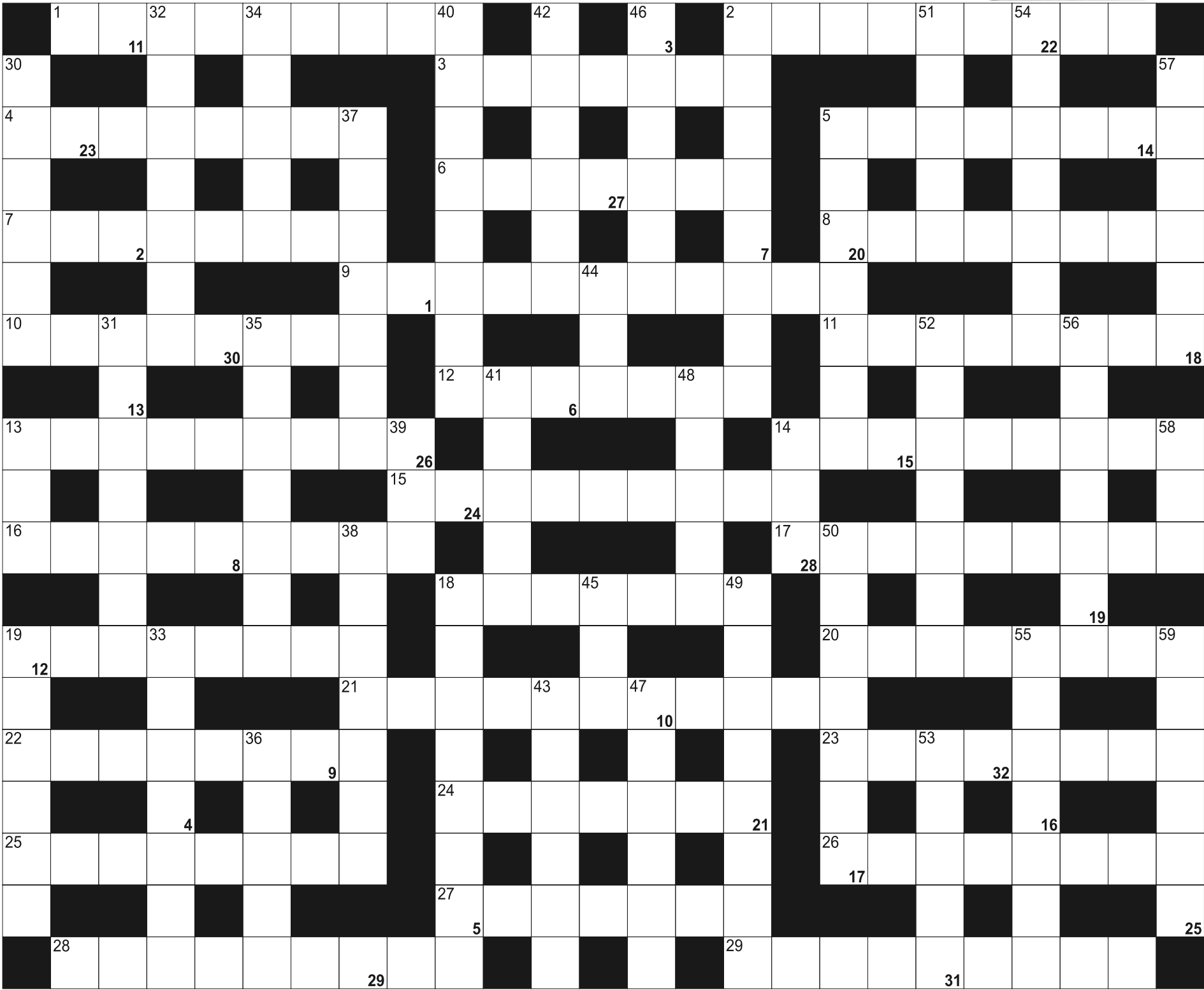
TV 4
06:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej – reality show
07:00 Galileo – ciekawostki popularnonaukowe, intrygujące zagadki ze świata nauki i techniki
11:05 Jesteśmy Dla Dzieci – program edukacyjny
11:30 Miodowe Lata – serial komediowy
12:35 Wydział zabójstw, Hollywood – sensacyjny, USA, 2003
14:55 Policjantki i Policjanci – serial paradokumentalny
20:00 Sprawiedliwi – Wydział Kryminalny – serial policyjny
00:00 Gwiazdy Kabaretu – program rozrywkowy
01:05 Hardkorowy lombard
01:35 STOP Drogówka – serial policyjny
02:45 Interwencja – magazyn reporterów
03:25 Lubie disco! – program muzyczny
04:25 Top 10 – Lista Przebojów
05:30 Telezakupy TV Okazje

PONIEDZIAŁEK • 26 maja		TVN	POLSAT	TVP Kultura	TV Puls	TVN 7	TV 4
TVP 1	TVP 2	05:40 Uwaga! - program interw. 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 12:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 16:55 Detektywi - program kryminalny 19:00 Fakty 19:35 Sport 19:40 Raport Roland Garros 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny 20:10 Doradca smaku - program kulinarny	06:00 Nowy dzień Polsat News 08:30 Malanowski i Partnerzy - Do Malanowskiego zgłasza się zrozpaczony Daniel Czerniawski. Młody mężczyzna chce, żeby detektywi odnaleźli jego dziewczynę. 09:30 Sekrety rodziny - program obyczajowy 10:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:30 Gliniarze - Podczas włamania na plebanie w podwarszawskiej miejscowości zostaje skatowana gospośka. Wśród podejrzanych jest brat gosposi... 14:35 Dłaczego ja? - paradok. 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reporterów 16:30 Na Ratunek 112 - serial	06:05 Afisz kulturalny 06:15 Muzyczne poranki 06:50 Tamte lata, tamte dni - Anna Dymna - magazyn 07:30 Jak powstała Polska? - dokument, Polska, 2016 08:10 Od ucha do ucha - Sowiea odyseja - film anim. 08:50 21 Przegląd Piosenek Aktorskiej - gala, 2000 11:00 Agatha Christie 4 - Dłaczego nie Evans? - serial, Wlk. Bryt., 2022 11:50 Wydarzenie aktualne 12:10 Każde dotknięcie zostawia ślad . Alina Szapocznikow - dok., Polska, 2009 13:05 Wstęp wolny 19:25 Tamte lata, tamte dni - Munięk Staszczuk - mag. informacyjny 14:00 Gaudi, wizjoner z Barcelony - dok., Franc., 2021 15:05 Retro kino - Ptaki - thriller, USA, 1963	06:00 Policjanci z Miami - serial kryminalny 08:00 Kobra - oddział specjalny - Semir i Paul udają się na nieoficjalną misję do malarzownicy Budapesztu, aby pomóc swojej byłej koleżance, Jenny Dorn. Kobieta jest podejrzana przez FBI o udział w porwaniu wegierskiego milionera. 10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018 10:55 Maria z przedmieścia - serial obyczajowy 12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018 13:50 Lombard. Życie pod zastaw - Kiedy jej mąż Olaf niespodziewanie proponuje jej otwarty związek i pójście do klubu swingersów, jest w szoku. 15:50 Ranczo - serial kom., Polska	04:50 Ten moment - program obyczajowy 05:25 Szkoła - Licealistka Justyna Dudek spotyka się z Adrianem Kubackim, jednak jej koleżanka jest zazdrosna i próbuje skłócić parę. 08:15 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:25 W-11 Wydział Śledczy - W rozbitym samochodzie policja znajduje pobitą dziewczynę. Okazuje się, że razem z siostrą bawiły się nocą w dyskotece. 12:55 Detektywi - Do detektywów zgłasza się zrozpaczony mężczyzna, który nie wierzy w samobójstwo siostry. 13:55 Szkoła - Licealista Janek Maciolek jest szczęśliwy bo pradiadek przepisał mu spadek. Tego dnia chłopak ma się dowiedzieć co o odziedziczył...	06:00 Łowcy skarbów . Kto da więcej 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Dłaczego ja? - serial paradok. 10:55 Na ratunek 112 - serial obycz. 11:25 Na Ratunek 112 - serial obycz. 11:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 14:55 Policjantki i Policjanci 16:55 Trudne sprawy 18:00 Koncert z okazji Dnia Matki 19:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Malanowski. Nowe rodzenie 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:40 Jarhead: Prawo do powrotu - woj., Izrael, USA, 2019 00:45 Love Island. Wyspa miłości - reality show 01:55 Hardkorowy lombard 02:30 Interwencja - magazyn reporterów 02:50 SuperLudzie - serial o osobach z niepełnosprawnościami 05:30 Telezakupy TV Okazje
							
18:25 Reporterzy - magazyn 18:45 Akacjaowa 38 - serial kostiumowy, 2017 19:30 Program inform. 19.30 19:55 Pytanie dnia 20:10 Sport 20:15 Pogoda 20:30 Biedermann i podpalacze - Teatr Telewizji, 2025 21:50 Postscriptum - Biederman i podpalacze - dyskusja 22:20 Polska. Co dalej? - program publicystyczny 23:30 Balans bieli - magazyn 00:15 Wyższości - zemsta czy przebaczenie - fab., Polska, 2021 02:00 Fatalna układanka - fab., USA, 2020 03:50 Tajemnice wycieczkowca - dok., Wlk. Bryt., 2018	16:00 Kóło fortuny - teleturniej 16:35 Familiada - teleturniej 17:20 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - teleturniej 19:25 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 20:45 Na sygnale - serial fabularyzowany 21:25 Bardotka - serial, Franc., 2023 22:25 Głina - serial krym., Polska, 2008 24:00 Niewinne kłamstwa 2 - dramat, komedia, Franc., 2019 02:25 Stulecie Winnych - serial, USA, 2020 03:25 Jestem Bogiem - SF, USA, 2011	20:15 Na Wspólnej - serial obycz., Polska 20:55 Zróbmy sobie dom - program rozrywkowy 22:05 Mortal Kombat - przygodowy, USA, 2021 00:20 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA 01:25 Co za tydzień - magazyn rozrywkowy 01:55 Szpital - program obyczajowy 03:50 Uwaga! - program interwencyjny 04:10 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy, Kanada 04:40 Kto was tak urządził - program poradnikowy 05:10 Recepta na stary dom - program edukacyjny	17:00 Gliniarze - serial paradokumentały 18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia 19:18 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:25 Sport 19:30 Pogoda 19:40 Wydarzysko - serial krym. 20:15 Mega hit - Dżentelmeni - sens., Wlk. Bryt., USA, 2019 22:50 Plan doskonały - sens., USA, 2006 01:40 Escape Room: Najlepsi z najlepszych - sens., USA, RPA, 2021 03:30 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy 04:40 Disco Gramy 05:25 Telezakupy TV Okazje	17:10 Noce i dnie - serial, 1977 18:15 Tygodnik Kulturalny 19:15 The Sound of New York - Dźwięk Nowego Jorku: Vicente Archer - serial dok., Włochy, 2017 20:00 Scario - dram., USA, 2015 22:10 Hala odlotów - talk-show 23:10 Na wschód od Hollywood - La Gomera - kom., Niemcy, Rum., Franc., Szwecja, Szwajc., 2019 01:00 Za garść dolarów - western, Hiszp., Włochy, Niemcy, 1964 02:50 Więcej niż fikcja - Roger Vadim - Mister Cool - dok., Franc., 2016 04:00 Charles Bronson, wcielenie męskości - dok., Franc., 2022 05:05 Teledyski	18:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument fabularny 20:00 Dzień Matki - akcja, Polska, 2023 22:00 Joker - akcja, USA, 2015 23:50 Bestia - akcja, Kan., Hongkong, Wlk. Bryt., 2003 01:30 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument 02:30 Dzielnica strachu - serial kryminalny 03:25 Menu na miarę - program kulinarny 04:05 Tak jest świat - przegląd wydarzeń z całego globu. Wiadomości polityczne i gospodarcze, informacje z życia gwiazd i naukowe ciekawostki. 05:00 Dzielnica strachu - serial kryminalny	14:55 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial sądowy 16:55 Szpital - Para podróżników przynosi na oddział swoją roczną córeczkę. Doktor Anna Nowicka nie wie, że małenstwo zaraziło się Dengą podczas podróży po Afryce... 17:55 Zagadki losu - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 20:00 Droga powrotna - obycz., USA, Kan., 2020 22:25 Holiday - kom., USA, 2006 01:10 Za nim odejdą wody - kom., USA, 2010 03:20 Mówię Wam - talk-show 04:20 Fachowcy - program paradokumentały	09:30 Moja katolicka rodzina 09:55 Św. na każdy dzień 10:00 Inf. dnia 10:15 Rozmowy niedok. 11:20 Mateczniki Polskości 11:30 Warto być ojcem 12:00 Regina Coeli 12:03 Inf. dnia 12:20 Powrót i Odnowa 13:00 Dom Paderewskiego w Ojczyźnie 13:30 Msza św. 14:30 Koncert z okazji Dnia Matki 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Sanktuarium polskie 16:30 Porady Medyczne Bonifratrów 17:00 Świadko wie 17:30 Moja parafia 17:55 Poczet Wlk. Polaków 18:00 Regina Coeli 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozmowy niedok. 19:25 Św. na każdy dzień 19:30 Poznajemy Polskę 19:45 Mo dlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnow. 21:20 Inf. dnia 21:40 Polski Punkt Widzenia 22:00 Wędką nad wodę
WTOREK • 27 maja		TVN	POLSAT	TVP Kultura	TV Puls	TVN 7	TV 4
TVP 1	TVP 2	05:40 Uwaga! - program interwencyjny 05:55 Ukryta prawda - program obyczajowy 06:50 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 07:45 Dzień Dobry TVN - magazyn poranny 11:30 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 12:35 Ukryta prawda - program obyczajowy 15:45 Kuchenne rewolucje - program kulinarno-rozrywkowy 16:55 Detektywi - program kryminalny 19:00 Fakty - program informacyjny 19:35 Sport 19:40 Raport Roland Garros 19:45 Pogoda 19:55 Uwaga! - program interwencyjny	06:00 Nowy dzień Polsat News 08:30 Malanowski i Partnerzy - Do biura detektywów zgłasza się zaniepokojona Ewa Brzózka. Chodzi o jej brata, Stefana. Chłopak jest lekko upośledzony, ale bardzo chciał pracować, aby dokończyć się Ewie do wydatków. 09:30 Sekrety rodziny - program obyczajowy 10:30 Trudne sprawy - program obyczajowy 11:30 Gliniarze - serial paradokumentały 14:35 Dłaczego ja? - serial paradokumentały 15:50 Wydarzenia - program informacyjny 16:15 Pogoda 16:20 Interwencja - magazyn reporterów 16:30 Na Ratunek 112 - serial obyczajowy	06:05 Afisz kulturalny 06:15 Muzyczne poranki 07:40 Tamte lata, tamte dni - Anna Dymna - magazyn 08:20 Tarcza ukryta w górach - dok., Polska, 2016 09:00 Wydarzenie aktualne - program informacyjny 09:30 Wyrzwał - kostium, Polska, 1965. Reżyser, posługując się metodą retrospekcji, opowiada widzowi historię człowieka, którego życie zniszczyło obsesyjne pragnienie zemsty... 11:00 Noce i dnie - serial, 1977 12:05 The Sound of New York - Dźwięk Nowego Jorku: Vicente Archer - serial dok., Włochy, 2017 12:45 Studio Kultura - Niedziela z... Janem Englertem 13:40 Akcja pod Arsenałem - dram., Polska, 1977 15:30 C.K. Dezerterzy - kom., Polska, Węgry, 1985	06:00 Policjanci z Miami - serial kryminalny 08:00 Kobra - oddział specjalny - Semir i Paul są świadkami morderstwa młodego policjanta. Mężczyzna został śmiertelnie dżgnięty nożem. Sprawcami zabójstwa okazują się członkowie przestępczego klanu rodziny Sonny'ego Badu. 10:00 Rekrut - serial krym., USA, 2018 10:55 Maria z przedmieścia - serial obyczajowy 12:55 Rekrut - serial krym., USA, 2018 13:50 Lombard. Życie pod zastaw - 65-letnia Dymekka jest wdową - jej mąż został zamordowany w domu, który planowali sprzedać, a morderca nigdy nie został znaleziony...	04:50 Ten moment - program obyczajowy 05:25 Szkoła - Licealiści Konrad i Zaneta są parą i po raz pierwszy uprawiali ze sobą seks. Konrad jest tym bardzo podekscytowany i uważa, że doskonale sprawdził się w łóżku. Zaneta jest innego zdania 08:15 Ukryta prawda - program obyczajowy 11:25 W-11 Wydział Śledczy - W nocy, na ulicy w centrum miasta pobito studenta jednej z uczelni. Wcześniej bawił się w pobliskim klubie. Świadcowie twierdzą, że... 12:55 Detektywi - program kryminalny 13:55 Szkoła - program obyczajowy 14:55 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial sądowy	06:00 Łowcy skarbów . Kto da więcej 07:55 Bogaty Dom - Biedny Dom - program paradok. 08:55 Dłaczego ja? - serial paradok. 10:55 Na ratunek 112 - serial obycz. 11:25 Na Ratunek 112 - serial obycz. 11:55 Trudne sprawy - program obyczajowy 14:55 Policjantki i Policjanci 16:55 Trudne sprawy - prog. obyczajowy 18:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej 19:00 Policjantki i Policjanci 20:00 Malanowski. Nowe rodzenie 20:30 Sprawiedliwi - Wydział Kryminalny - serial policyjny 21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto 22:40 Komornicy - sens., USA, 2020 00:40 Love Island. Wyspa miłości - reality show 01:50 Hardkorowy lombard 02:50 SuperLudzie - serial o osobach z niepełnosprawnościami 05:30 Telezakupy TV Okazje
							
16:05 Dzieciństwo - serial, Turcja 17:00 Telexpress 17:15 Pogoda 17:20 Jaka to melodia? - teleturniej muzyczny 17:55 Klan - telenowela TVP 18:25 Reporterzy - magazyn 18:45 Akacjaowa 38 - serial kostiumowy, 2017 19:30 Program inform. 19.30 19:55 Pytanie dnia 20:10 Sport 20:15 Pogoda 20:30 Królowie - serial historyczny TVP, 2024 21:05 Raport specjalny - magazyn 22:05 Nie jesteśmy aniołami - kom., USA, 1989 24:00 Respect - fab., USA, 2020 02:30 Chce się żyć - obycz., Polska, 2013	17:20 Miłość i nadzieja - serial obycz., Turcja, 2022 18:15 Va Banque - teleturniej 18:50 Jeden z dziesięciu - teleturniej 19:25 Barwy szczęścia - serial obycz., 2025 20:40 Przepis Dnia - program kulinarny 20:55 Na sygnale - serial fabularyzowany 21:30 Bardotka - serial, Franc., 2023 22:30 Magazyn Ekspresu Reporterów 23:30 Bóg Internetów - obycz., Polska, 2021 01:15 Niewinne kłamstwa 2 - dram., kom., Franc., 2019 03:30 Sztuczna inteligencja - dwie strony medalu - dok., Australia, 2023	20:10 Doradca smaku - program kulinarny 20:15 Na Wspólnej - serial obycz., Polska 20:55 The Floor - teleturniej 22:00 Geosort - katastrof., USA, 2017 00:15 Kuba Wojewódzki - talk-show 01:20 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas - serial, USA 02:20 Śmierć Diany: dwa śledztwa 03:25 Szpital - program obyczajowy 04:25 Uwaga! - program interwencyjny 04:45 Jak to jest zrobione - serial popularnonaukowy, Kanada 05:10 Kto was tak urządził - program poradnikowy	17:00 Gliniarze - serial paradokumentały 18:00 Pierwsza miłość - serial obyczajowy 18:50 Wydarzenia - program informacyjny 19:20 Gość Wydarzeń - rozmowa dnia 19:25 Sport 19:30 Pogoda 19:40 Wydarzysko - serial krym. 20:15 Super hit - Bez ilości 2 - sens., USA, 2018 23:00 Bez hamulców - sens., USA, 2012 01:00 Dług - sens., Polska, 1999 03:10 Nasz Nowy Dom - program rozrywkowy 04:10 Kabaretowa Ekstraklasa 04:40 Disco Gramy - program muzyczny 05:25 Telezakupy TV Okazje	17:05 Noce i dnie - serial, 1977 18:15 W poszukiwaniu dobrego filmu - magazyn 18:50 Był taki człowiek... Jerzy Bińczycki - dok., Polska, 2000 20:00 Cezary idzie na wojnę - premiera 21:45 Lekkie obyczaje - Pani Bovary - fab., Franc., 1991 00:15 Wstęp wolny 00:40 Kino Mocnych Wrażeń - Sicario - dram., USA, 2015 02:55 Na wschód od Hollywood - La Gomera - kom., Niemcy, Rum., Franc., Szwecja, Szwajc., 2019 04:40 Tygodnik Kulturalny - magazyn 05:35 Teledyski	15:50 Ranczo - serial kom., Polska 18:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument 20:00 Champion 4: Walka o honor - akcja, Bułg., 2016. 21:55 Samotny gringo - akcja, USA, 2015. Były żołnierz Colton MacReady rozpoczyna walkę o ocalenie swojej rodziny. 23:30 Mizantrop - thriller, USA, 2023 02:05 Dzielnica strachu - serial kryminalny 03:00 Lombard. Życie pod zastaw - paradokument 04:00 Menu na miarę - program kulinarny 05:00 Dzielnica strachu - serial kryminalny	16:55 Szpital - program obyczajowy 17:55 Zagadki losu - program obyczajowy 19:00 Ukryta prawda - program obyczajowy 20:00 Sekcja rytmiczna - sens., USA, Wlk. Bryt., Hiszp., Irlandia, 2020. Stephanie Patrick jest pogrążona w depresji po tym jak jej rodzina została zginęła w katastrofie lotniczej. 22:25 Dar z niebios - horror, USA, Kan., 2004 00:40 Na za bójczej ziemi - sens., USA, 1994 02:50 Murder Comes to Town - serial paradokumentały 03:50 Fachowcy - program paradokumentały 04:30 Druga strona medalu	09:40 Mój brat papież 10:00 Inf. dnia 10:15 Jak my to widzimy 10:45 Żew natury 11:05 Mocni w Wierze 11:35 Słowo życia 11:40 Ma się rozumieć 11:50 Św. na każdy dzień 12:00 Regina Coeli 12:03 Inf. dnia 12:20 Śladami Powstania Styczniowego na Podlasiu 13:05 Navigare Necesse est 13:30 Msza św. 14:30 Kobiety przy Grobie 15:00 Prawo do Polski 15:50 Śląsk Cieszyński 15:50 Ma się rozumieć 16:00 Inf. dnia 16:10 Jestem mamą 16:40 Zdrowie z Bożej Apteki 16:55 Fatima - miejsce wybrane przez Maryję w katastrofie lotniczej. 17:10 Prosto o gosp. 17:30 Rajd Katoryński 17:55 Poczet Wlk. Polaków 18:00 Regina Coeli 18:05 Inf. dnia 18:15 Rozm. niedok. 19:25 Św. na każdy dzień 19:30 Każdy maluch to potrafi 19:45 Mo dlitwa z udziałem dzieci 20:00 Inf. dnia 20:20 Różaniec 20:50 Myśląc Ojczyzna 21:00 Apel Jasnow. 21:20 Inf. dnia

Krzyżówka klasyczna z hasłem

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 32, utworzą rozwiązanie - przysłowie:

1	2	3	4	5	6	7	8	9		10	11	12	13	14	15		16	17	18	19		20	21	22
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32															

POZIOMO: 1) kursy, seminaria; 2) ręcznie rozluźniają mięśnie klientom; 3) inaczej woźnicy, wozacy; 4) kolenchyma, tkanka roślinna; 5) pręt w pysku konia; 6) blankiety, formularze; 7) średniowieczny rzemieślnik wykonujący zbroje; 8) język urzędowy Bhutanu; 9) nie umiejąca czytać i pisać; 10) zakładany na pysk psa; 11) stolica Libii; 12) najwyższy szczyt masywu Tuxer Hauptkamm; 13) inaczej turako olbrzymi, ptak; 14) ugryzienie żmii; 15) karabin pneumatyczny; 16) dawniej Jutrznia, Wenus; 17) Agnieszka, Miss Polonia 1996; 18) lis krabojad inaczej; 19) przywłaszczenie cudzej rzeczy; 20) wesołe miasteczko, park rozrywki; 21) międzynarodowe igrzyska sportowe

studentów; 22) przyrzec, obiecać; 23) mniej niż gmina; 24) nie wąsko; 25) niderlandzkie kwiaty; 26) rodzinne miasto Marcina Lutra; 27) jej stolicą Tallin; 28) wilgotnościomierz; 29) odcisk inaczej.
PIONOWO: 2) członek rządu; 5) poniesiony koszt; 13) starcie zbrojne, walka; 14) rosyjska terenówka z Uljanowska; 18) Janusz, autor "Szkoly orląt"; 19) chronione podkową; 30) na głowie pływaka; 31) bieg w wyścigach konnych; 32) ambulans; 33) łamana strzelba myśliwska, trójlufka; 34) rzeka w Getyndze; 35) Indianie z czubami; 36) dorosła postać owada; 37) francuski region ze Strasburgiem; 38) zbierają się na mleku;

39) przed trzy; 40) najwyższa góra w Ghanie; 41) długie pnące w dżungli; 42) zwycięstwo, wygrana; 43) wyniki, rezultaty pracy; 44) grecka bogini uosobienie zaślepienia; 45) inaczej cyrk lodowcowy, kocioł; 46) pospolity to jarzębina; 47) fuga lub spaw; 48) Axer, polski reżyser teatralny; 49) literat z przymusem pisania; 50) drzewa szpilkowe; 51) groźne u pszczoły; 52) dwudziesta litera alfabetu greckiego; 53) płytki na rybach; 54) Achillesa w nodze; 55) pod opieką szpitala; 56) dawny właściciel szkoły gladiatorów; 57) miłosna przygoda, flirt; 58) matka Kaina i Abła; 59) maszyny tkackie.

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 17 utworzą rozwiązanie niniejszej krzyżówki

Sprawdź się w SUDOKU: wypiechij diagram w taki sposób, aby w każdym wierszu, w każdej kolumnie i w każdym z dziewięciu pogrubionych kwadratów 3×3 znalazło się po jednej cyfrze od 1 do 9:

PIONOWO: 2) rodzinne miasto Czesława Moziła; 3) przecier owocowy; 4) jezioro w Cleveland; 5) wśród drobiu; 6) napój dla zaspanych; 7) najdłuższa rzeka Afryki; 8) autor "Folwarku zwierzęcego"; 10) część euro i rupii; 11) waluta Gruzji; 13) szkocka spódnica męska; 14) tylna część statku; 16) góra ułamka; 17) pobierają go bezrobotni; 18) ustawienie zębów; 19) ważna część telewizora; 21) bohaterka "W pustyni i w puszczy"; 23) część sztuki teatralnej; 25) jabłkowy do galarety; 26) jej stolicą jest Kampala; 27) Huber, niemiecka tenisistka; 29) palono na nim wiedźmy; 30) wysięgi jachtów; 31) niemiecka marka samochodu; 32) rzeka w Belgradzie; 33) ciągnie się za kometa; 34) Turgieniew, pisarz rosyjski; 36) alkohol z trzciny cukrowej; 38) elektrokardiografia serca.

Litery z pól z kropką czytane
rzędami, utworzą rozwiązanie:

W diagramie po lewej ujawniliśmy wszystkie spółgłoski "S". Miejsce wpisu haseł do odgadnięcia. Litery z pół z kropką czytane rzędami utworzą rozwiązanie krzyżówki.

długa u żyrafy; roślina gorejąca w Biblii; bożyszczce dla fanów; ... pełne w kuflu; gromnice; kraj Faraonów; Uśmiechu lub Virtuti Militari; ostatni król Troi; broni Wilhelma Tella; ciasto z bakaliarni; Henrik, autor "Dzikiej kaczki"; rządzone przez softysa; Rady Ministrów to premier; operacyjna w szpitalu; wysyłane w kopertach; przeciwieństwo choroby; tioalkohole krócej; tworzywo imitujące skórę; przydrożny hotel; teatralne lub ogórkowe; kolekcja znaczków lub obrazów; obiadowa z warzyw; inaczej przymierze, sojusz; wygodny stół sportowy; niejedna Iłni na rybie; do przenoszenia rannych; trójkątna rybakwariowa; Stuhr, polski aktor; jad, trucizna; dla rezerwowych na stadionie; kłusują lub galopują; zatrudniają sędziów; japońska łaźnia; widzenia lub odniesienia; szklana tafla w oknie; dawne kojarzenie par; oczyszczona do ciasta; i Odra, i Ren; urodził się w nim Juwenalis, poeta; mniej niż jeden; z liniami papilarnymi na palcach; mocznawa to artretyzm; łakotne ziele, mleczeń.

	1	3	5		8	2		
				4		1	9	
2		4	1					
		9		8		3	1	
	6		7		4			
	3		2		9	6		4
		5		2	6			
	9							6
7			8					

WYKREŚLANKA: znajdź 20 wyrazów kojarzących się z lasem. Wykreśl je od góry do dołu, od lewej do prawej i na ukos: drzewa, ptaki, jezioro, jagody, grzyby, drwał, pilarz, drewno, komary, szlak, mech, sarny, kleszcz, zapach, dził, ambona, rower, mrowisko, pasieka, polana.

R	P	I	M	D	G	A	Z	P	O
P	O	M	I	A	R	U	L	O	N
O	N	W	R	W	A	E	E	L	P
S	C	H	E	O	D	M	W	A	O
Y	Z	K	K	R	W	I	S	N	T
P	O	L	Z	M	K	I	T	A	O
I	D	E	A	M	E	K	S	Y	K
L	W	S	J	K	O	C	Y	K	A
A	I	Z	A	P	A	C	H	M	O
R	E	C	G	R	Z	Y	B	Y	J
Z	R	Z	O	K	N	O	W	E	A
D	T	E	D	P	N	Y	Z	A	M
A	R	Z	Y	A	T	I	N	K	A
W	I	W	A	T	O	A	A	T	N
K	O	M	A	R	Y	B	K	A	T
A	C	H	O	L	O	W	N	I	K